

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leësinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

Oppericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zeld z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoedigde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: De Vereeniging „Oost en West”. — Eene Algemeene Bibliotheek. — Onze Koloniën en de Geest van ons Volk. — De Ind. Officieren in de Gemobiliseerde Nederl. Krijgsmacht. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Surinamefilm. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 25 Jan. tot 1 Februari 1922.

De Vereeniging „Oost en West”.

De vereeniging „Oost en West” beoogt het versterken van den band tusschen Nederland, Oost- en West-Indië. Op welke wijze ze dit doet, is wel bekend; het propaganda-blad der Vereeniging, op hetwelk de verspreiding van populaire kennis vooraan staat, geeft het voor 't overige, in bijzonderheden aan. Waarom ze dit aldus doet, schijnt minder algemeen doorgedrongen. De Vereeniging doet dit, omdat indertijd de oprichters en na hen de opvolgende bestuurders, tot op dezen dag overtuigd was en zijn, dat ons land met zijn, sinds ruim drie eeuwen, grooten invloed in Zuid-Azië, leiding heeft te geven aan de oplossing der vraagstukken, van wereldomvattende vraagstukken soms, welke in die landen aanhangig zijn, zoowel als aan die, welke aan den schoot des tijds zullen ontspringen. Een groote koloniale mogendheid te zijn, brengt groote verplichtingen met zich, welke verder gaan dan het Rijksgebied.

Wie leiding moet geven, neemt dus verantwoordelijkheid op zich en geen verantwoordelijkheid kan worden gedragen, indien kennis van zaken ontbreekt. Ze dient gestut door de peilers van kennis en wetenschap. Heeft het hier te lande aan wetenschappelijke voorlichting, uitteraard beperkt tot kleinen kring, nimmer ontbroken, des te meer bestond en bestaat, niet minder dan voorheen, behoefte aan populaire kennis in den ruimsten kring, want, naar het oordeel van bevoegden, is de kennis van het Nederlandsche volk omtrent de Indiën,

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer A. J. GOOSZEN, Landsrechter te Solo (Java).

ook onder de z.g. betere standen, ontstellend gering. En nu moge het zoo zijn, dat, ten slotte, de leiding uitgaat, niet van het volk „en masse”, maar van enkele personen, die de proef daarvoor hebben afgelegd of daarvoor, op grond hunner antecedenten, in aanmerking komen, verheffend kan het voor die regeeringspersonen niet zijn, indien achter hen staat een volk van ignoranten. Afgescheiden hiervan, zoo lang de belangstelling, welke alleen door kennis verkregen wordt, zoo gering blijft als deze tot nog toe is, zo lang ook blijft het Nederlandsche volk beneden het peil, waarop het, in andere opzichten, te midden der volken, staat. Dit euvel te bestrijden vormt den achtergrond van het streven dezer Vereeniging, welke de oogen

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Wegens **OPHEFFING** onzer fabricageafdeeling totale opruiming van Stoffen.

Circa **34500** EL

tegen 20 % van den kostenden prijs. Onze prijzen zijn:
f 0.50, 0.90, 1.10, 1.25, enz.

Vervolgens bieden wij aan onzen geheelen confectievoorraad tegen ongekend lage prijzen. Overtuigd U van onze buitengewone aanbieding.

Den Haag Spuistraat 8

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 hoek Heerengracht - **Amsterdam**

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Nuis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Janssen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant opaanurage gratis.

H **Hammond School en COPIEERINRICHTING** **S**
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strengste discretie verzekerd. 83

Huwelijks-Uitzetten
Uitrustingen voor Indië
Luiermanden

Door onze veeljarige practijk kunnen wij
U het beste leveren, in de meest kostbare,
maar ook in de eenvoudigste uitvoering.
Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:
Lingeries - Bedlinnens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen

Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op
iedere aanvraag franco.

**Specialiteit: Tafel-, Bed-
en Huishoudlinnens**
voor Hotels, Restaurants, enz.
Monsters op aanvraag

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

Utrechtsche Bouwassociatie

Belast zich met alle voor-
komende Bouwwerken onder
Architectuur

Joh. Kamphuisstraat 48, Utrecht
Bedrijfsleider: W. v. DOORN

wil openen voor een bij uitstek nationaal belang.
Sluit U daarom aan bij de Vereeniging „Oost en
West“, want het koloniaal belang is een algemeen
Nederlandsch belang.

Eene Algemeene Bibliotheek.

De uitgevers-maatschappij „Elsevier“ heeft het
voornemen opgevat tot de uitgave van eene al-
gemeene bibliotheek, welke jaarlijks 12 deelen zal be-
vatten en telkens op den 15en van elke maand zul-
len verschijnen. Een 50-tal bekende landgenooten
hebben reeds hunne instemming met deze onder-
neming kenbaar gemaakt. Om onzen lezers dadelijk
een beeld te geven van derzelver aard en strekking
drukken we hier den aanhef van het prospectus af:

„De in dezen tijd in kracht toenemende invloeden
van het egoïsme en het materialisme op het doen
en laten van den mensch, zoowel als op zijn geest,
moeten worden bestreden met al wat tot ruimere
ontwikkeling, tot fijnere beschaving en tot hooger
levensgenot leiden kan; het behoort tot de taak van
den uitgever de belangstelling in dat alles te helpen
vergroeten.

Bij het kiezen van de te behandelen onderwerpen
en van te herdrukken klassieke (d.w.z. schoone en
algemeen-menschelijke) literatuur, zullen wij ons
doen leiden door inzichten, verkregen door nauw-
lettende bestudeering van onzen tijd en zijn eischen,
van de evolutie op verschillend gebied en van hu-
mane en idealistische denkbeelden, waarop wij onze
hoop op een nieuwen tijd, op een betere toekomst
mogen bouwen, of gegrond op overwegingen, die
louter met verlangen en streven naar schoonheid
verband houden. Het karakter van onze bibliotheek
zal, in den besten zin van het woord, modern zijn;
wij zullen ons steeds afvragen, wat de mensch van
nu belangwekkend moet vinden.”

Het wil ons voorkomen, dat eene onderneming
als deze den steun verdient allereerst van hen, die
de „teekenen des tijds“ verstaan. Te trachten een
tegenwicht te vormen tegen de bedenkelijke ont-
wrichting, niet het minst op geestelijk gebied, onzer
hedendaagsche samenleving, het is een loffelijk
stereven. De Koloniale literatuur zal stellig niet
worden vergeten, want wel geven de uitgevers blijk
van een hooge opvatting van hun taak, want het is
een taak welke een roeping evenaart.

Gaarne uiten we dan ook den wensch, dat hun
arbeid worde gewaardeerd en dientengevolge met
welslagen bekroond; wij twijfelen daaraan geens-
zins, omdat met deze uitgave een ieder — maar we
denken hierbij vooral aan de jongeren — de ge-
legenheid wordt geboden om zich op weinig kost-
bare wijze te voorzien van een „huisbibliotheek voor
het leven.”

**Onze Koloniën en de geest van
ons volk.**

Ons land verkeert nog altijd in de onvoordeelige
positie een verpolitiekt land te zijn, ofschoon — het-
geen een verheugend verschijnsel is — hier en daar
stemmen opgaan tegen het gevaar van al te ver ge-
dreven politieke hartstochten. Men versta ons wel:
wij achten politiek niet uit den boeze, al zou zij
alleen maar haar bestaansrecht ontleenen aan den
geest van oppositie, die altijd prikkelend tot nieuwe
inspanning, altijd zuiverend werkt. Een gezonde
politiek is een zegen voor een volk, maar het volk
staat geplaatst tegenover een ramp met niet te over-
ziene consequenties, wanneer de behartiging van
zijn belangen met een verpolitiekt geest heeft
rekening te houden. Men mist nog steeds in ons
goede land het gerechtvaardigd-trotsche besef, dat
wij de eer van derde koloniale mogendheid ter
wereld hebben op te houden. Koloniale aangelegen-
heden worden veelal hier „en passant” besproken,
geregeld, onderzocht, tenzij er mannen, die jaren-
lang in Indië hun beste krachten gaven aan de ver-

heffing van het volk, zich voorspannen, maar dan
nog wordt hun invloed vaak door allerlei machtige
omstandigheden beperkt.

De populariteit van zoogenaamde volks-„leiders”
begint gelukkig gaandeweg minder te worden. Men
begint genoeg te krijgen van de leege leuzen dezer
heeren; men begint te begrijpen, dat aan deze „lei-
ders”, aan deze „hervormers”, die de wereld zullen
verbeteren, persoonlijk zoo goed als alles nog ver-
beterd moet worden en dat zij dus, ook moreel,
moeilijk de voormannen geacht kunnen worden, die
een betere toekomst bereiden. Tegenover het druk-
gehanteerde, schoone woord kunnen zij meestal geen
enkele verheffende daad stellen. Is het niet dezer
dagen weer sterk gebleken, toen zonder eenig pro-
test, zonder eenige uiting van verontwaardiging in
de bladen, waarvan men zou moeten aannemen dat
zij het wel meenen met de ontwikkeling van het
volk, reclame werd gemaakt voor opvoeringen van
een tooneelspel „Landru” — de naam zegt alles —
voor het Amsterdamsche volk, dat de schouwburgen
bezoekt! En dat in een tijd, waarin diezelfde bladen
druk spreken over volksopvoeding, in een tijd, waar-
in de volksleiders toch ook moeten weten, dat men
door kunstverheffing tot volksveredeling moet kom-
men.

Een dergelijk geval — dat waarlijk niet alleen
staat — kenmerkt in zekeren zin den geest van het
volk. Deze zelfde bladen toonen zich uiterst veront-
waardigd, wanneer in Indië maatregelen worden
genomen tegen zoogezegde volksleiders, die de
waakzame regeering als volksmisleiders heeft
leeren kennen. Zoo staat de theorie tegenover de
practijk. De geest, die in dit verband heerscht, vindt
ook in Indië een invloedssfeer. Er zijn in onze over-
zeesche gewesten kolonisators, die koloniseeren „op
geschrijf”, uit het Westen geïnspireerd. Er zijn daar
dwalenden, die met het woord alleen heil aan het
volk hopen te brengen; het tropisch volk heeft in-
tusschen nog altijd behoefte aan den harden arbeid
van ons Westelingen. Wanneer iemand, als de heer
Baars, ingenieur, en dus een man van studie en
intellect, ingenieursarbeid had verricht, werken had
helpen aanleggen, om maar iets te noemen, die
een dorre landstreek vruchtbaar kunnen maken,
dan zou hij ongetwijfeld iets zeer waardevols heb-
ben bijgedragen tot verhooging der welvaart van
het Inlandsche volk. Maar inplaats daarvan heeft
hij iederen dag, waarop hij sprak met zijn zinloos
woord, een aanslag gepleegd op het rustige levens-
geluk van dit eenvoudige tropische volk. Het blijft
altijd wreed en misdadig verlangens wakker te ma-
ken met de bewuste gedachte niet bij machte te zijn
ze te kunnen bevredigen. Maar een verlangen, dat
een natuurlijken groei heeft, vindt vanzelf zijn be-
vrediging.

Het is heel eenvoudig en men doet dit dan ook
geregeld, de zoogenaamde schulden aan te wijzen,
die verantwoordelijk moeten worden gesteld voor
den huidige, ongezonden stand van zaken. Men
wijst b.v. een landvoogd als een weinig krachtige
persoonlijkheid aan en zegt van de meesten zijner
raadgevers, dat zij te veel staan onder den verder-
felijken invloed van wat men noemt den klikgeest,
welke in het Indische lichaam als een sloopende
ziekte is binnengedrongen. Voor de ongeregelheden
in een gebied kan men den resident of militairen
commandant verantwoordelijk stellen; men kan
ook, en ook dat doet men geregeld, de schuld van
een ongunstigen stand van zaken wijten aan een
ministerieele beslissing of aan een maatregel van
secundair belang door een bestuurshoofd uitgevaar-
digd. Dat is alles goed en wel, maar niemand wijst
daarmede de ware oorzaak aan, de oorzaak, welke
aan ieder onpartijdig toeschouwer onmiddellijk in
het oog valt, dat is, dat onze wijze van koloniseeren
geheel staat onder den stempel van ons nationaal
karakter, van onze nationale sentimenten en onze
nationale dogma's.

Men beschouwe eens in haar geheel de politiek
der koloniseerende naties. De koloniale politiek,
„en bloc”, van Engeland, van Portugal, van België
of van Frankrijk verschilt aanmerkelijk en in het

KON. ERK. PITMANSCHOOL
Staatsblad 37.
DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM

Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie,
Boekhouden, Staatsinrichting. 172

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.
Directeur-Gen. T. v. D. VEEN.

PERRY & CO.
AMSTERDAM - ARNHEM - 's-GRAVENHAGE
UTRECHT - GRONINGEN

129
HUTKOFFERS

Maatschappij van Brandverzekering v. h. Koninkrijk der Nederlanden

Opgericht 1838

te 's-HERTOGENBOSCH

Opgericht 1838

DIRECTEUR: JHR. P. J. S. M. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — ADJUNCT-DIRECTEUR: JHR. P. J. O. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — COMMISSARISSEN: MR. H. J. VAN LEEUWEN, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. F. X. VERHEIJEN, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. H. F. J. M. VAN ZINNICQ BERGMANN, Industrieel te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Directeur der Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering te Amsterdam. H. F. W. M. VAN BAER, Apotheker te 's-Hertogenbosch. CONSTANT M. J. H. TILMAN te 's-Hertogenbosch.

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000.— — GERESERVEERDE BATEN OP ULTIMO DEC. 1920 f 786.057.93.

DE MAATSCHAPPIJ VERZEKERT ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN, OP VASTE PREMIËN TEGEN BRAND- EN INBRAAK.

oog springend. Die verschillen zijn in eigenlijken zin van psychologische aard; die politiek is door- drongen met de psyche van de Engelsche, Portu- gesche, Belgische en Fransche natie. De karakte- ristieke trekken van een koloniaal stelsel ontgaan altijd aan het volk, dat dit stelsel in zijn koloniën kent. Alleen de vreemdeling kan er over oordeelen. De meningsverschillen, de koloniale debatten bij de lieden van eenzelfde volk betreffen alleen de secundaire punten.

Het is bij ons niet anders. Men kan onze geheele koloniale bibliographie nalezen, men zal nergens rechtstreeks genoemd vinden de karakteristieke trekken van onze koloniale dwalingen, zooals die door een Engelschman, of in het algemeen een vreemdeling, worden gezien. Die trekken gaan on- gemerkt voorbij, juist omdat zij, karakteristiek voor ons ras zijnde, niet den geest van dit ras kunnen treffen.

Wanneer wij de fouten van onze koloniale syste- men in haar diepsten oorsprong willen aanwijzen, dan hebben wij te onderzoeken de psychologie in zekere periode van het Nederlandsche volk en zijn leiders. Zoo is, ook alweer in de karakteristieke trekken van het geheel, te verklaren de slapte in het optreden der gezagspersonen in Indië en van een deel ook der blanke bevolking in de laatste jaren door het feit, dat de geest, welke thans in Nederland heerscht, het krachtige en cordate onzer roemrijke voorvaderen ten eenenmale absoluut vreemd is. De klikgeest, de partijvorming en -ver- deeling in Nederland heeft daar véél kwaad ge- daan: datzelfde kwaad vreet nu nog de Indische samenleving aan.

Wij kunnen voor den slechten gang der zaken den landvoogd, den minister als ge wilt, als verant- woordelijk aanwijzen, maar in de allereerste en fei- telijk in de eenige plaats dient het protest zich te richten tegen den slappen en verzwakten volks- geest. Zoolang niet in dien geest weer krachtig op- groeit hetgeen eens ons volk zoo hoog bracht in aanzien van alle volkeren der wereld, zoolang zal inzinking ons lot zijn en een désastre ons bedreigen. Ons, maar ook het hulpbehoevende volk van onze tropische landen, wier welvaart en levensblijheid, welke toch het doel van den arbeid moet zijn, door onverantwoordelijke individuen, profiteerend van den lamentabelen staat, waarin psychologisch een deel der Nederlandsche volksziel verkeert, ver- vaarlijk in het nauw worden gedreven. Wij hebben den blik terug te wenden naar vroeger jaren van volkskracht en volksgrootheid. Het Heden moet het Verleden begrijpen, wil er zege in de Toekomst zijn.

Zooals in den aanvang gezegd, er is verbetering merkbaar. De geest van ons volk wordt in zekere richtingen weer door meer gezonde factoren be- heerscht. Wij hebben den plicht naar vermogen dit proces te helpen voltrekken, wanneer wij wenschen, dat ook voor het Inlandsche volk een betere toe- komst zal aanbreken. Immers, deze toekomst zal aanbreken, wanneer ons volk zijn oude energie herwonnen zal hebben en wanneer onze volksgeest weer de hoogere idealen van maatschappelijk leven verstaat. De verheffende daad zal dan in de plaats komen van het wel bekorende, maar toch mislei- dende woord.

J. KONING.

De Ind. Officiëren in de Gemobiliseerde Nederlandsche Krijgsmacht.

Gaarne veldoen wij aan het volgende verzoek:

Aan de Redactie-Commissie van Het Koloniaal Weekblad.

Naar aanleiding van de opneming in het Kolo- niaal Weekblad van 19 Januari j.l., No. 3, van het artikel, getiteld: „Wie vergeten worden”, heb ik de eer U beleefd te verzoeken, ook mijne beant- woording daarvan, voorkomende in de hierbij als drukwerk toegezonden Januari-aflevering van het

Orgaan der Kon. Ned. Vereeniging Ons Leger (blz. 20) in Uw eerstvolgend nummer te willen opnemen.

„Ik ontving per post uit Semarang, zonder nadere aanwij- zing van herkomst, een blad van DE LOCOTIEF van 1 November j.l., waarin een artikel was aangestreept, ge- titeld: „Wie vergeten worden”.

De ongenoemde schrijver van dat stuk spreekt waardeering uit voor de gedachte, welke heeft geleid tot de oprichting van het gedenkteeken voor de gemobiliseerde Land- en Zee- macht te Scheveningen, en voor de woorden, die bij de ont- hulling van het monument zijn gesproken. Maar, zegt hij: „Er is niet gerept van het aandeel, dat het officierskorps van het Nederlandsch-Indische leger heeft gehad bij de hand- having van Nederland's onzijdigheid”.

De schr. licht toe, waarom hij dat aandeel niet gering schat en zegt verder:

„Wij gelooven niets te kort te doen aan de verdiensten van het Nederlandsche officierskorps, wanneer wij vast- stellen dat de aanwezigheid van talrijke Nederlandsch- Indische officieren in Nederland bij de afkondiging der mobilisatie en later bij de bestending daarvan tot na den wapenstilstand eene gelukkige omstandigheid is geweest, die tot de efficiency van de Nederlandsche weermacht heeft bijgedragen.”

„Aan generaal Snijders was dit volkomen bekend. Maar was er dan geen aanleiding om, ware het dan ook maar met een enkel woord, bij een gelegenheid als deze eer te brengen aan wie haar verdienen?”

„Juist uit den mond van den Nederlandschen opperbevel- hebber, die na den oorlog gelegenheid had den Nederlandsch- Indischen officier ook op eigen terrein te leeren kennen, zou zulk een woord zoo goed hebben gedaan.”

En verder nog: „Van den zoozeer ingewijden generaal Snijders had men een afzonderlijk woord voor het werk der Indische officieren in Nederland mogen verwachten. In Engeland, noeh in Frankrijk ware een omissie als deze denkbaar geweest.”

Ik geloof, dat de mij onbekende schrijver zich een minder juist denkbeeld heeft gevormd van de beteekenis van het gedenkteeken en van de onthulling daarvan.

Het gedenkteeken strekt ter erkenning van de diensten en de plichtvervulling der gemobiliseerde Nederlandsche Land- en Zee-macht; de onthulling had ten doel deze beteekenis in het licht te stellen. Zij gold de geheele Land- en Zeemacht, zonder uitzondering, d.w.z. ALLEN, die daartoe hebben be- hoord: het Nederlandsche leger, de daarbij tijdelijk ingedeelde Indische officieren, de Marine, de tijdelijk in actieven dienst getreden gepensioneerden, de talrijke, tot de krijgsmacht behoorende burger-ambtenaren, enz. enz. Er was geen aan- leiding om van eenige categorie afzonderlijk te gewagen, omdat allen gelijkelijk hun plicht hebben gedaan. H. M. de Koningin heeft — zooals trouwens door den schr. zelf wordt aangehaald — hulde en dank gebracht aan

„allen, die ondanks de offers, welke de veiligheid van den „staat in Vaderland en Koloniën van hen vergde, getrouw „hun plicht volbrachten” (zie de afl. van ons Orgaan van 15 Oct. '21, blz. 144).

Er is — zonder onderscheid te maken — eer gebracht aan allen, die haar verdienden.

Het Indische leger en het Departement van Koloniën waren bij de plechtigheid op denzelfden voet door genoodigden en deputatiën vertegenwoordigd als het Nederlandsche leger, de Kon. Marine en de beide militaire Departementen.

De schr. verwijt speciaal mij, de „omissie” te hebben be- gaan, niet een afzonderlijk woord te hebben gewijd aan het werk der Indische officieren in Nederland. Ik kan dat ver- wijt niet aanvaarden. Ik KON dat niet doen. De schr. zegt wel, dat — behalve H. M. de Koningin en de Oud-Minister Cort van der Linden — ook door mij het woord zou zijn gevoerd, maar dit is niet juist. Ik heb enkele woorden ge- sproken, uitsluitend om Hare Majesteit te begroeten en den feestredenaar in te leiden.

Het zou mij niet hebben gepast, daar het woord te voeren ter eere van de krijgsmacht, waarvan ik zelf deel had uit- gemaakt en die haar taak onder mijne verantwoordelijkheid had volbracht.

Ik acht mijne sympathie en waardeering voor het Neder- landsch-Indische Leger boven verdenking. Ik heb onlangs, op den Ridderdag der M. W. O. te Rotterdam, mij openlijk en duidelijk daaromtrent uitgesproken (zie de afl. van ons Orgaan van 15 Juli 1921, blz. 105), gelijk trouwens bij menige andere gelegenheid. Ik heb het steeds een eer en een voorrecht geacht, dat ik — zij het dan ook slechts korten tijd — tot dat leger heb mogen behooren en een bescheiden, zeer bescheiden deel heb kunnen bijdragen tot de eervolle en grootsche taak, welke dat leger in den Indischen Archipel gedurende ruim een eeuw heeft vervuld. Ik ontken daarom zeer bepaald, dat de Indische officieren, die bij de gemobi- liseerde krijgsmacht hebben dienst gedaan, door mij zouden zijn „vergeten”.

Maar nu zich ongezoekt de gelegenheid voordoet, wil ik niet nalaten te getuigen — en ik doe dat gaarne — dat de

Firma AUG. SAVELKOUL

Heerenkleeding naar Maat

Indische Uitrustingen

BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.

Vraagt geïllustreerden Catalogus

Dans- Instituut

B. STERNFELD

Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze
te Genève

Koningin Emmakade 133 Tel. M. 3348
'S-GRAVENHAGE

Onderwijs in
Modern Dansen
alsmede in
**Klassiek,
Plastiek
en Rhytmische
Gymnastiek.**

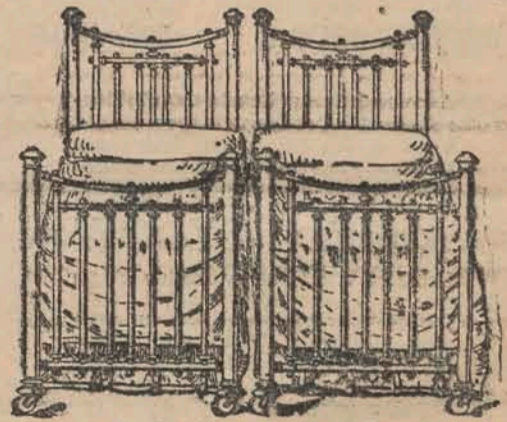
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.

TELEFOON H. 2120

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂ en van 2—6 uur.

Adverteeren doet verkoopen.

COMPLETE MEUBLERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn

= „DUINOORD” =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ

MEUBELMAKERIJ

Fa. A. C. LINSCHOTEN

Fred. Hendriklaan 211 Telef. Schev. 47

COMPLETE KEUKENRICHTINGEN.

Gas- en Kolenfornuizen. Huishoudelijke Artikelen.
Electrische Ornamenten. Strijkijzers. Comforen. etc.
BADEN & GEIJSERS.

Zendingen naar O. en W. onder gar. en gaven overtocht

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuifabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 %o gewaarborgd.

HESSELS & MAKES

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel

Nuis 1ste rang voor Luxe-

en Orthopaedisch Schoeisel naar maat

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE

N. DE PARMENTIER

BEZUIDENHOUT II DEN HAAG

Aanvang der privaat- en clublessen medio October. Desgewenscht worden ook lessen ten huize der families gegeven. Aan onze academie is voor dit seizoen verbonden

ANGÈLE SYDOW

Leerares v. h. Conservatorium R'dam

onder wier persoonlijke en artistieke leiding Privaat- en Clublessen in Rhythmische Gymnastiek Klassieke en Karakter Dansen worden gegeven.

Spreekuren dagelijks BEZUIDENHOUT II van 11—1, van 2—4 en van 6½—7½ uur. Prospectus op aanvraag.

Perfect Boston, Fox-trot en One-step of Tango voor f 30.-
in zes privé-lessen, bij **Bé W. Meulman** (v. d. Haagen's Dans-Instituut)
Willemstraat 20-22 - 's-Gravenhage - Tel. N. 3068
Modernste stijl en variaties door hem uit Londen en Parijs medegebracht. Vraagt inlichtingen bij het goeode Haagsche publiek.

Indische officieren en oud-officieren (en ook enkele onder-officieren en oud-onderofficieren), die bij de afkondiging der mobilisatie en verder gedurende de oorlogsjaren in de gemobiliseerde krijgsmacht werden opgenomen, een hoogst welkome aanwinst vormden ter gedeeltelijke aanvulling van het zeer groote tekort aan kader; dat zij algemeen zeer goede diensten hebben bewezen, zich snel wisten aan te passen aan hun nieuwen werkring, blijk gaven van goede militaire en krijgstuuchtelijke begrippen en opvattingen, veel ijver en stipte plichtvervulling betoonden. Meerderen hebben dienst gedaan bij het Algemeen Hoofdkwartier van den Opperbevelhebber en ik kan slechts met den grootsten lof getuigen van hunne toewijding en bekwaamheid. Ik herdenk hen met groote sympathie. En eindelijk wil ik niet verzwijgen, dat enkelen hunner in zeer speciale functiën van hoogst belangrijken en vertrouwlijken aard blijk hebben gegeven van zeer bijzondere gaven en zich ten hoogste verdienstelijk hebben gemaakt jegens het Vaderland."

Generaal b. d. C. J. SNIJDERS,
Oud-Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De verhoudingen tusschen gezag en volk in Ned.-Indië.

Twee sprekers, dr. Rivai en de heer Salim, hebben in den Volksraad uitvoerige beschouwingen gewijd aan wat men zou kunnen noemen de verhoudingen tusschen gezag en volk in Ned.-Indië. De regeering-gemachtigde voor algemeene zaken, de heer Muurling, bleef hun het antwoord niet schuldig. (Loc. d.d. 30 Nov.)

De rede van dr. Rivai heeft de heer Muurling met groote teleurstelling aangehoord; het is ontmoedigend dezelfde bitterheid zitting na zitting aan te treffen, hoewel de onjuistheid en onredelijkheid van de steeds gerepeteerde meeningen herhaaldelijk is aangetoond. Dr. Rivai sprak van de onderdrukkende sociale, politieke, justitieele en politioonele wetgeving voor het onderdrukte Inlandsche volk en de in alle opzichten geprotegeerde en geprivilegeerde rechten van de overheerschers. Hij klaagt over politieke en economische bevoorrechtiging, over rasprotectie en rasprivilege, oorzaak van den overdadigen rijkdom van de overheerschers, maar verzuimt de gegrondheid van die klacht aan te toonen. Als er thans één rasprivilege nog gehandhaafd wordt, dan is dit de wettelijke bescherming van het Inlandsch grondbezit. Insteede van rasprivilege als oorzaak van zoogenaamd overdadigen rijkdom van de overheerschers te stellen, zal men moeten erkennen, dat b.v. de groote cultures in hare uitbreiding belemmerd worden.

Maar buitendien zou spr. dr. Rivai willen vragen of dezelfde gelegenheid, welke de Europeaan in Ned.-Indië benut om zich, hetzij in de cultures, hetzij in handel of bankwezen, rijkdommen te vergaren, niet eveneens openstaat voor den Inlander, neen, voor alle rassen. En dr. Rivai doet zijn volk zeker geen dienst, het een verkeerde voorstelling van zaken te geven, door het te doen voorkomen, alsof verschil in welvaart toe te schrijven is aan wettelijke bepalingen, terwijl de oorzaken elders liggen.

Evenmin is er reden voor de voorstelling, dat de regeering zou zijn de vertegenwoordigster van wat de heer Rivai noemt het imperialistische kolonialisme, of de heer Salim de Nederlandsche kapitalisten-klasse. Het loont wel de moeite even na te gaan, hoe de werkelijke verhoudingen zijn. De G.-G. wordt benoemd en ontslagen door de Kroon op voordracht van den Ministerraad, die op zijn beurt verantwoordelijk is aan het Parlement. Uit den Haag zou naar Buitenzorg ongeveer hetzelfde geschreven kunnen worden als Lord Morley, minister voor Indië zijnde, aan den onderkoning schreef: „Say what we will, the House of Commons is your master and mine, and we have got to keep terms with it." In laatste instantie is het bestuur over Ned.-Indië afhankelijk van het oordeel der Staten-Generaal. Het is niet aan te nemen, dat het groot-kapitaal op die

Kamer overwegenden invloed zou hebben; daarmee valt ook weg elke waarschijnlijkheid over de veel verkondigde meening, dat het bestuur over Ned.-Indië met handen en voeten aan het groot-kapitaal gebonden zou zijn. Dat dit een invloed in de wereld is, wordt niet ontkend; evenmin dat het, nu het algemeen kiesrecht de samenstelling der vertegenwoordigende lichamen aan de massa heeft gebracht, op andere wijze zijn invloed tracht uit te oefenen. Maar, dat minister of landvoogd meer dan hun oirbaar voorkomt, het oor zouden moeten leenen aan het groot-kapitaal, lijkt, waar beiden uitsluitend van de Staten-Generaal afhankelijk zijn, reeds om deze reden uitgesloten.

De veel vernomen bewering: Als de G.-G. niet doet wat de Amsterdamsche geldmarkt wil, dan moet hij weg, is reeds door de feiten herhaaldelijk gelogenstraft; en het feit, dat de huidige regeering blijft bij haar voornemen tot oprichting van winstaandeelkassen, niettegenstaande de geheele macht van het groot-kapitaal daartegen schijnt gemobiliseerd te zijn, moest toch sprekend genoeg zijn. Zij, die te goeder trouw het sprookje van de afhankelijkheid der regeering van het groot-kapitaal onder de bevolking helpen verbreiden, bewijzen hun landgenooten een slechten dienst, want zij zaaien wantrouwen.

Wantrouwen wordt ook ten onrechte gezaaid, indien zonder eenig zweem van bewijs, en trouwens ten onrechte, wordt beweerd, dat beloften niet zouden zijn nagekomen. Een bestuursvorming is in vergoederd stadium van behandeling, een grondwetsherziening, waarvan de strekking is, wat Indië betreft, zoowel wetgeving als bestuur, ten aanzien van de inwendige aangelegenheden, zooveel mogelijk te leggen in handen van de in Indië zetelende lichamen en overheden, is aan de orde. De herziening der staatsinrichting, welke van die grondwetsherziening een uitvloeisel is, zal het volgend jaar bij den Volksraad aanhangig gemaakt kunnen worden.

Nu vraagt spr. aan dr. Rivai, met welk recht en op welken grond deze spreker zegt, dat de reactie zich thans zoo heeft doen kennen, dat van eenigen politieken en socialen voortgang in de eerste tientallen jaren niets meer te verwachten is. Deze spreker zal hebben aan te toonen, welke gewenschte organische omvorming der maatschappij door die geleidelijke hervorming verhinderd wordt, en vooral, wat hij onder gewenschte organische omvorming verstaat.

De heer Rivai voorzag in zijn rede de mogelijkheid van boeren opstanden, jaqueries e.d. ook in Indië en wel als gevolg van de regeeringspolitiek. Mocht het tot dergelijke excessen ooit komen, dan kan de schuld niet worden gezocht bij een regeering, die al hare krachten inspant om land en volk tot ontwikkeling te brengen, maar bij diegenen, die wantrouwen zaaien tegen de goede bedoelingen dier regeering, die, zelf verblind, niettemin voorlichters van hun volk meenen te kunnen zijn. Den heer Rivai zou spr. willen toeroepen: Tracht nu eens voor één oogenblik u den blinddoek van de oogen te schuiven, de zaken nuchter te bezien, ziet gij dan niet welk een groot kwaad gij bezig zijt te begaan tegen uwe landgenooten door wantrouwen te zaaien? Ziet gij niet, welk een funesten invloed een rede als de uwe, komt zij in de inheemsche pers, oefenen moet op halfontwikkelden? Gij, een van de baanbrekers op den weg naar hogere individuele verstandelijke ontwikkeling. Gij geeft uw volk steenen voor brood, gij houdt niets op, maar tracht slechts te ondermijnen, wat de regeering moeizaam opbouwt.

Ook de heer Salim schijnt van meening, dat het bestuur over Ned.-Indië geheel naar de pijpen van het groot-kapitaal moet dansen. Zeide deze spreker niet, dat de minister van Kol. zijne portefeuille alleen dankt aan de machtspositie der Nederlandsche kapitalisten-klasse, zoodat het niet te verwonderen is, dat voor dien staatsman de stem van Indië niet kan tellen?

Maar de feiten zijn toch geheel anders. Een minister behoudt zijn portefeuille slechts zoo lang de meerderheid der Tweede Kamer hem steunt, en

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“

Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.

2de Schuijststraat 332 (Duinoord), Den Haag. 185

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar. 188

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

151

Adverteeren doet verkoopen.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162^a. TEL. 4782. DEN HAAG.

wanneer de heer Salim nu eens de samenstelling en de partijverdeling in de huidige Kamer nagaat, dan kan hij onmogelijk meenen, dat het groot-kapitaal daarin overwegenden invloed uitoefent. De regering is geen dienaar van het groot-kapitaal. Wel erkent zij het belang, dat het groot-kapitaal niet alleen bij, maar ook voor de ontwikkeling van Indië heeft; het is geenszins hare bedoeling het kapitaal af te schrikken door het ondragelijke lasten op te leggen. Wanneer b.v. het uitvoerrecht op aardolie door den minister belangrijk lager gesteld wordt dan in Indië vermeend werd mogelijk te zijn, dan is daaruit af te leiden, dat het der petroleum gelukt is den minister te overtuigen, dat de in Indië gemaakte winsten geringer zijn dan werd vermoed; dus niet, omdat de minister onder den invloed van het oliekapitaal staat, zooals veelal beweerd wordt met een alles ondermijnend wantrouwen. Eenigen tijd geleden heeft de heer Elout in *De Locomotief* reeds aangetoond, hoe het onderling wantrouwen door de omstandigheden in oorlogstijd is aangewakkerd en thans de verhouding zoowel tusschen regeeringen en burgers, als tusschen de burgers onderling vergiftigt. De schrijver had daarbij een motto aan Bacon kunnen ontleenen: *Oversuspicion is a kind of public madness.*

Tegen het stoken van wantrouwen kan niet genoeg worden gewaarschuwd, vooral omdat in Indië, waar gezag en bevolking van verschillende oorsprong zijn, een vruchtbare voedingsbodem aanwezig is. Achterdocht maakt dwazen, zoo van volkeren als van burgers, heeft Emerson ongeveer gezegd.

ONDANK. De scorpioen steekt dengene die hem uit het vuur redt, de slang bijt hem die haar melk geeft.

Oostersch Spreekwoord.

De heer Salim, en met hem ook andere sprekers, schijnen echter te meenen, dat de begroting van Ned.-Indië de teekenen draagt van den overwegenden invloed van het groot-kapitaal. Leger, vloot, politie, zijn de machtsmiddelen, waaraan het behoefte heeft en die een onevenredig deel der inkomsten verslinden. Maar spreker zou dengenen, die zoo redeneeren, willen vragen of zij meenen, dat een zelfstandig Indië, gesteld dit ware thans denkbaar, het zonder die machtsmiddelen zou kunnen stellen. En wanneer de heer Salim verhooging van landrente en van zoutprijzen aanhaalt, dan kan spr. daartegenover stellen, dat de lasten op de Europeesche bevolkingsgroep door verhooging van verponding en inkomstenbelasting het volgend jaar eveneens en veel meer worden verzwwaard.

Particulier en ambtenaar.

De *Preanger Bode* schrijft o.m.: Nu in de particuliere bedrijven veel wankelt, wat vroeger rotsvast stond, is een toestand geschapen, precies andersom dan eenige jaren geleden. Toen zag de ambtenaar, dat de particulier — voor beiden zeer in 't algemeen gesproken — zich groote winsten zag toevloeien, terwijl de landsdienaar met moeite het hoofd boven water hield en daarin pas later beter slaagde, toen de duurtetoeslag een handje kwam helpen. Toen verlieten velen den dienst van den lande om in het particuliere te trachten een deel van den buit machtig te worden. Nu maken handel, industrie en cultures een allermoeilijksten tijd door, en moeten zij zich ontdoen van veel personeel, terwijl de in vasten dienst zijnde ambtenaren zich gerust voelen in een stevige positie. Nu vinden vele ontslagen employe's een plaats aan de staatsruif en zijn vele takken van dienst zóó overbelast met personeel, dat men soms niet weet, wat met de menschen aan te vangen, terwijl aan den anderen kant enkele ambtenaren-corpussen nog vele hiaten toonen, die echter alleen door import kunnen worden aangevuld. De situatie leidt er toe, dat menig met ondergang bedreigd particulier zekere jalousie jegens den ambtenaar niet kan onderdrukken. Vandaar mis-

schien, dat het in sommige bladen een sport geworden is om af te geven op al wat ambtenaar is.

Het kan misschien geen kwaad om eens de aandacht te vestigen op die uitingen van ambtenaren-*Fresserei* en er tevens protest tegen aan te teekenen. Want al kunnen vele exempels worden aangewezen van gebrek aan plichtsbeseft en ijver, niet vergeten mag worden, dat daarachter een noeste schare van gouvernements-ambtenaren arbeid verricht, waarvan de buitenwereld niets merkt. Er is ten deze veel onrecht gepleegd aan klerken, commiezen en comptabele ambtenaren; en ook de hooger op de ladder toonen dikwerf een bekwaamheid en werkkracht, die in het particuliere zeer zeker hoogelijk zouden worden gewaardeerd.

Journalistiek.

De heer Schaap, oud-hoofdredacteur van de *Java-Bode*, zal optreden als Midden-Java-redacteur der *Indische Courant*.

Garnizoen te Tarakan.

Tarakan, de oliestad in N.O.-Borneo, bezuiden de grens van Br. N. Borneo, heeft, naar de *Loc.* verneemt, in verband met haar groote strategische beteekenis, een permanente militaire bezetting gekregen, waarvoor een compagnie infanterie met een viertal mitrailleurs noodig is geacht.

Hiermee wordt dus gebroken met het te enge defensieplan, dat schier uitsluitend met een mogelijke vijandelijke aanval op Java rekening houdt, en zelfs vitale punten der Buitengewesten, waar stellig en zeker een vijandelijke landing verwacht zou kunnen worden, buiten beschouwing laat.

De *Loc.* heeft in haar critiek op de vlootplannen dit eenzijdig standpunt herhaaldelijk aangevochten en daarbij waardevollen steun gekregen van een deskundig schrijver, die een logisch vijandelijke aanvalsplan ontwikkelde, waarin juist allereerst onze buiten Java gelegen kolen- en oliehavens het zouden moeten ontgelden. Het blad kan het dan ook slechts toejuichen, dat de regering zorg gaat dragen een punt van beteekenis als Tarakan in staat van tegenweer te brengen, waardoor het althans niet voetstoots door de eerste de beste vijandelijke vlootmacht zal kunnen bezet. Of deze militaire bescherming groot genoeg is in verhouding tot de te verrichten taak, mogen deskundigen beoordeelen. Het beginsel is hiermee alvast aanvaard, dat belangrijke voorposten buiten het hoofdeiland tot eersten afweer van een aanrander gereed behooren te zijn.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Vergelijking van de uitgaven in Ned.-Indië welke worden besteed voor de aanschaffing van de artikelen van weelde en die voor het onderwijs.

De schrijver, die zich „Javaman” teekent, begint in de „Kaoem Moeda” van 1 November 1921 er op te wijzen, hoe in het jaar 1920, volgens de gegevens van de commissie van onderwijs in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, in dat land eene som van 22700.000.000 dollar aan weelde-artikelen werd uitgegeven, terwijl in het jaar 1918 919.929.248 dollar aan onderwijs werden besteed.

Van laatstgemeld bedrag kwam 492.745.240 dollar in handen van de onderwijzers.

Hieronder volgt eene opgave van de bedragen, welke door de Amerikanen in het jaar 1920 aan weelde-artikelen werden besteed, n.l.:

Parfumeriën	750.000.000	dollar
Pelsterijen	300.000.000	„
Alcoholvrije dranken	350.000.000	„
Reukzeep	400.000.000	„
Sigaretten	800.000.000	„
Sigaren	510.000.000	„
Pijptabak en pijpen	800.000.000	„
Sieraden	500.000.000	„
Gebak	50.000.000	„
IJcream	250.000.000	„
Diverse luxe uitgaven	3000.000.000	„
Genoegens	3000.000.000	„

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant 1e Rang. 131

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. interc. 4737. Cede 5th Edition A. B. C.

..... Vereeniging voor ..... Correspondentie-Onderwijs

Goedgekeurd bij Kon. Besl. 25-10-1912

Een **uitstekende** gelegenheid voor hen, die in Indië wonen en studeeren willen, biedt de **Vereen. voor Corr. Onderwijs**

Technische Cursussen: Ambachts, Zeevaartonderw., Werktuigkunde, Electro-Techniek, Bouwkunde, Teekenakten.

Handelskursussen: Boekhouden, Handelscorrespondentie, Schoonschrijven, Stenografie.

Talen: Moderne-, Oude-, Handelstalen, (Spaansch, Maleisch, enz.)

Wiskunde, Opleiding Examen, Ambachten en Beroepen, enz.

Opleiding akten L.O. Wiskunde, Boekhouden, Talen, Teekenen, Landbouwkunde.

Opleiding akten M.O. Wiskunde (K1 en Kv), Boekhouden (Kxii), Talen (Fransch, Duitsch, Engelsch), Teekenen (MA t/m Mx), Werktuigkunde (Kii), Zeevaartkunde (I), Schoonschrijven (N). 227

Honderden Geslaagden.

Adm.-Adres: Koninginneweg 177
AMSTERDAM - Tel. Z. 6560

Wist U

dat wij drukken het Tijdschrift
NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook

het bekende blad van Architect
ED. CUYPERS
HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst

dat wij naast Handelsdrukwerk ook
eerste klas Kunstdruk kunnen ver-
vaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

MAISON H. SIMONS

Mantel- en Costuummagazijnen 129
HEULSTRAAT 13 naast „Boeatan”
en NOORDEINDE 17a.

zijn steeds voorzien van het
NIEUWSTE op het gebied van

DAMESKLEEDING

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

C. P. A. NICOLAI

DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen

Rijme keuze. Nieuwste Modellen.

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
 Lift.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Dinners en Soupers.
 135 **KOUDE EN WARME SCHOTELS.** J. H. M. KOETS

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
 Tel. B. 606 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
Centrale Verwarming
Warm- en Koudwaterleiding
Kegelbanen Jennisbanen
Garage met werkplaatsen

Dagelijks van 6 tot 10 uur
DINER.

Voor Hotelgasten en Bezoekers
 heeft „Boschhek” Luxe Auto's
 disponibel.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland”
 te Gouda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
 LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
 AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
 Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
 DAGELIJKS RIJSTAFEL.
 INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
 Lift. **Centr. Verwarming**

Voor het jaar 1918 merkt de commissie op, dat aan sigaretten en sigaren drie honderd miljoen dollar meer werden uitgegeven dan aan het onderwijs.

Naar aanleiding van deze gegevens wenscht de schrijver het een en ander op te merken met betrekking tot Ned.-Indië, om daarna zijn eigen meening over dit onderwerp te zeggen.

De toestanden in Ned.-Indië te vergelijken met die van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika gaat natuurlijk niet aan, niet alleen omdat dit land zich die groote uitgaven kan veroorloven, zonder gevaar van achteruit te gaan, doch ook, omdat het geheele onderwijs er behoorlijk geregeld is.

Doch is dit laatste ook het geval op Java met zijne 35 miljoen inwoners, vraagt de schrijver?

Voelt men niet, dat het onderwijs daar te lande verre van voldoende geregeld is?

Wordt ook op Java niet te veel geld besteed aan artikelen van weelde?

Is het niet beschamend voor den Javaan dat hij van den Westerschen vreemdeling en van het Europeesch bestuur moet hooren, dat hij nog niet in staat is zijne eigen zaken te regelen?

Wordt de Javaan dan niet als een teleurgestelde of als een blinde beschouwd, wanneer menschen van andere nationaliteit hem den weg moeten wijzen?

Elke Javaan diene toch te bedenken, dat hij behoort tot een volksgroep, die als wellevend, beleefd en bescheiden bekend staat en dat hij dit nimmer uit het oog moet verliezen.

De schrijver nu, heeft uitgerekend, dat de Javaan in het algemeen ongeveer een kwart gulden per persoon en per dag besteedt aan artikelen van weelde, dat is f 8.750.000 per dag voor eene bevolking van 35 miljoen zielen of f 262.500.000 's maands.

Dat is een aanzienlijk bedrag, waarvan zooveel wordt misbruikt en dat zoo goed zou zijn besteed aan het thans nog zoo dikwijls gebrekkige Inlandsche onderwijs.

Waarom begrijpt de Javaan toch niet, dat te veel geld wordt afgezonderd voor weelde, vraagt de schrijver?

Moeten wij dan steeds blijven behooren tot die volksgroep, die ten allen tijde moet worden geleid door anderen, terwijl die groep juist moet toonen, dat ook zij verlangend uitziet naar eigen-regeling?

Boven werd het bedrag van 262.500.000 gulden genoemd, dat per maand aan weelde wordt uitgegeven, doch dit is matig berekend.

Laat men eens informeerden bij architect of aannemer, hoeveel de kosten zijn van een Hollandsch-Indische school en inlichtingen inwinnen bij den directeur van onderwijs over de maandelijksche loonen der onderwijzers en de kosten van het leermateriaal op die scholen en als men deze bedragen te samen neemt, zou men kunnen weten hoeveel Hollandsch-Indische scholen men zou kunnen oprichten voor de som, welke thans wordt besteed aan bioscoop, tooneel, circus en aan tal van openbare voorstellingen meer, of aan kostbare kleedij, sigaretten, sigaren, drank, enz., enz.

Iedereen, zegt de schrijver, streeft er natuurlijk naar om het zich zelf zoo aangenaam mogelijk te maken, zich naar boven te werken en anderen de oogen uit te steken, doch, naar zijne meening is het beter, met opzijdezetting van de weelde, zorgvuldig te waken voor de intellectuele belangen van het Javaansche volk, opdat het niet op den achtergrond gerake.

Tolk voor de Japansche taal in Japan.

Op den 1en October 1921 vertrok de heer Raden Pandoe, zoon van den Patih van Buitenzorg, na in Nederland de vereischte examens te hebben afgelegd, uit Ned.-Indië naar Japan, teneinde zich daar te lande verder practisch in de Japansche taal te bekwamen.

Na zijn terugkeer uit Nederland, huwde hij op Java met Raden Adjeng Koesoema Soebrati, dochter van wijlen den Regent van Tjiamis en gewezen pupil van Dr. Hazou.

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
 LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.
 Directeur: J. VAN GEEMERT.

Restaurant Royal
 'S-GRAVENHAGE
 Lange Voorhout 44 - Telef. 8580

Zij vergezelt haar man naar Japan, die op het Nederlandsch gezantschap te werk wordt gesteld. (Oetoesan Melajoe, 6 Oct. '21).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Shantungzaak.

I.

Nu deze actueele aangelegenheid een onderwerp van bespreking heeft uitgemaakt op de Washingtonse conferentie, kan het voor vele lezers, die de besprekingen en de vóór-geschiedenis der zaak niet regelmatig hebben gevolgd, wellicht van nut zijn kennis te nemen van hetgeen ten dezen aanzien in de „Pewartas Soerabaya” van 23 September 1921 wordt bekend gesteld.

Zooals bekend, zegt de redactie, hebben verschillende Westersche mogendheden in China het recht van erfpacht gekregen op belangrijke stroken lands.

In het jaar 1898 volgde Duitschland het voorbeeld van Engeland en Rusland en kwam dat rijk op dezelfde voorwaarden in het bezit van de erfpachtsrechten op het gebied, dat bekend is onder den naam van Shantung.

De pachttermijn was 99 jaren en de uitgestrektheid van het terrein 400 vierkante kilometer.

De haven van Kiaotsjao was daarin inbegrepen.

Voorts kreeg Duitschland de bevoegdheid om in het verkregen gebied 2 spoorwegen aan te leggen en de terreinen aan weerszijden daarvan te ontginnen.

Daartegenover nam Duitschland de verplichting op zich om kapitaal, personeel en alle technische middelen ter beschikking van de Chineesche Regeering te stellen, zoodra deze die noodig had.

Nadat deze regeling eenigen tijd had gewerkt, stelde Duitschland de havens open voor den internationalen handel en werd in de haven van Tsingtao een Chineesch douanekantoor opgericht.

Met de bedoeling om van deze haven van Tsingtao een eerste klas oorlogshaven en een handelscentrum te maken, werden, onder Duitse leiding, verscheidene Duitsch-Chineesche maatschappijen opgericht, die de opdracht ontvingen de spoorwegen aan te leggen en de daarlangs gelegen terreinen te ontginnen.

De eerste spoorweg, die werd aangelegd, vormde de verbinding met de hoofdstad van het Shantung-gebied, met name Tehinanfoe en werd in het jaar 1904 voor het publiek verkeer opengesteld.

De lengte was 390 kilometer.

Al heel spoedig kwam ook een overeenkomst tusschen de Chineesche Regeering en Engeland tot stand, waarin, met Duitse toestemming, aan dit land werd toegestaan den Tientsin-Poekauspoorweg aan te leggen en gedeeltelijk van het Shantungterrein gebruik te maken.

De spoorweg bleef echter, niettegenstaande de verkregen rechten, het eigendom van China.

Evenals Rusland in Mandsjoerije zijn invloed trachtte uit te breiden, trachtte Duitschland dat in Shantung te doen.

Wel trok het zijne troepen van den spoorweg terug en liet het de bescherming daarvan aan de Chineesche autoriteiten over, doch bij overeenkomst met de Chineesche Regeering trok het Duitse bestuur de heffing van de douanerechten aan zich, tegen betaling van 20 pCt. der ontvangen gelden, terwijl de Regeering Chineesch personeel in plaats van het Duitse personeel kon aanstellen.

Duitschland heeft op die wijze het vertrouwen der Chineesche Regeering kunnen winnen, met het gevolg, dat China, uit eigen wil, groote terrein-gebieden te Tsinanfoe, Wechsien en Schautson ter beschikking van Duitschland stelde, waarop Duitse factorijen werden opgericht.

Tsinanfoe werd nu een belangrijk handelscentrum, waar Chinees en vreemdeling, doch vooral de Duitser, op goeden en gelijken voet met elkander omgingen en de noodige winsten wisten te behalen.

Te Tsingtao, dat door een 60 kilometer lange

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT
„DE ROEMER”
 WAGENSTRAAT 84 - TEL. 8221
 'S-GRAVENHAGE
 Restaurant à la Carte den geheelen dag
 Gelegenheid tot het
 geven van Bruifoften, Dinners en Soupers

Tel. 1187 **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
 Marnix **CUISINIERS**
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonnaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

— Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen. —

spoorbaan met andere plaatsen verbonden werd, kwamen verschillende onderwijsinrichtingen tot stand, waaronder zelfs een Duitse Hoogeschool met goed uitgeruste laboratoria, goed voorziene bibliotheken, enz.

In de maand December 1913 sloot Duitsland nogmaals 2 spoorwegcontracten met China af.

De eerste diende om een spoorwegtraject te verkorten en het laatste ten behoeve van de lijn Peking-Hancow, dwars door Shantung.

Het kapitaal werd door Duitsland verstrekt, doch de spoorweg werd het eigendom van China.

Over het algemeen beschouwd, kan men, zegt de schrijver, verklaren, dat, welke bedoelingen Duitsland met de bezetting van het land moge hebben gehad, het toch voornamelijk de behartiging van de handelsbelangen met China is geweest, waarop het Duitse bestuur aanstuurde.

Vechtpartijen en geschillen, zooals tusschen Chinezen en Japanners plaats hadden in Mandsjoe-rijke, kwamen in Shantung niet voor met de Duitschers en zolang de opendeur-politiek door de Duitse Regeering in toepassing werd gebracht, hoorde men van geen verwijten van de zijde der andere nationaliteiten.

Hoewel de Duitschers gewoon zijn den tegenstand uit den weg te ruimen dien zij op hunnen weg ontmoeten, zoo moet men toch erkennen, dat zij in Oost-Azië nimmer de politieke ontwikkeling van het land geweld hebben aangedaan of er de rust hebben verstoord, zooals de Japanners in de door hen bezette streken wel hebben gedaan, he'geen zelfs door Engelsche schrijvers wordt bevestigd.

Toen, tengevolge van den grooten Europeeschen oorlog, de Japanners de Duitschers uit Shantung verdreven, stond reeds de meening bij het groote publiek vast, dat de Japanners zich alle Duitse bezittingen en veroverde rechten zouden toeëigenen.

Deze meening werd bevestigd door de verklaring van Graaf Oekama, dat alleen Kiatsjao aan China zou worden teruggegeven, eene incorrecte handeling, die bovendien nog door andere onregelmatige daden werd gevolgd.

(Wordt vervolgd).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Het motorschip „Kedoe“.

30 November j.l. aanvaardde het nieuwe motorschip „Kedoe“ van den Rotterdammen Lloyd zijn eerste reis naar Indië. 5 Januari d.a.v. werd bericht ontvangen, dat het schip te Sabang was aangekomen. Wij vestigen in het bijzonder de aandacht op dit schip, omdat de Kedoe het eerste Nederlandsche motorschip is dat tusschen Nederland en de Koloniën in de vaart werd gebracht. Een van de belangrijke voordeelen der motorschepen is de groote afstand, die kan worden afgelegd zonder brandstof bij te laden. Zoo is het brandstofverbruik van de Kedoe 9 ton in de 24 uur, zoodat met de mede te voeren 1220 ton olie een afstand van 37.000 Eng. mijlen kan worden afgelegd, hetgeen beteekent, dat de reis van Nederland naar Java en terug tweemaal kan worden gemaakt zonder brandstof bij te laden. Het door de directie ontvangen rapport is zeer gunstig; de machines werkten uitstekend, een vaart werd behouden van 11 mijl.

Dit eerste groote motorschip is een aanwinst voor de Nederlandsche handelsvloot in het algemeen en voor den Rotterdammen Lloyd in het bijzonder. Een afbeelding en technische bijzonderheden vindt men in No. 2 van het geïllustreerd weekblad voor zeevaren en watersport „Ons Element“.

In No. 1 van dat tijdschrift wordt weer de aandacht gevraagd voor de kwestie of het varen met kleurlingen te verkiezen is boven dat met Europeesche zeelieden.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 25 (16 Dec. '21). Vooruitgang Hevea-cultuur, door C. M. Hamaker. — Veredeling van den rubberboom, door J. E. — Physiologische theorie van bruine binnenbast, door J. E. — De physiologische grondslagen van het voedingsprobleem (zie ook No. 26). — Verslag omtrent de Gouvernemens Kina-onderneming over het derde kwartaal 1921. — Derde Kina-overeenkomst en planters-kininefabriek. — De methode Van Davelaar tot bestrijding der koffiebessen-boeboek. — Verzorging van pluimvee. — No. 26. Selectie en uitdunning, door J. R. Harmsen. — De winst-participatie-idee aan de praktijk getoetst, door Dibbetz. — Moderne wijze van oogsten en verwerking van graan,

door J. E. — Het arbeidsvraagstuk voor Sumatra. Disciplina vitae scipio, door T. J. Teves. — Vischkweekerij en de instandhouding van den vischstand op Java, door G. D. S.

Indië. Geïllustreerd weekblad.

Afl. 42, 18 Jan. Huwelijksgebruiken in Indië, door N. (vervolg). — Langs en door Sumatra, door M. A. J. Kelling. Schets van een reis langs Sumatra's Westkust, Atjeh en door Sumatra's Oostkust, de Bataklanden, Tapanoeli en de Padangsche Bovenlanden. — Een oude beschrijving van Batavia en Ommelanden (vervolg), door Th. Brondgeest Jr. — Een nachtelijke jachttocht in de Minahassa, door K. J. Kuipers. — Onze Ned.-Indische hadji's en de bedevaart naar Mekka (vervolg).

Afl. 43, behalve de vervolgartikelen. Portret van Z. H. den Sultan Hamengkoe Boewono VII van Jogjakarta als jonge vorst en in den laatsten tijd van zijn regeering, met onderschriften. — Het bezoek van de West-Australische handelsdelegatie an Bandoeng 30 Nov. 1921, door W.

De volkeren van Nederlandsch-Indië.

Met de dezer dagen verschenen dubbele afl. 19-20 is deel II van dit standaardwerk compleet en daarmede tevens het geheele werk. In deze slot-afl. besluit de hr. B. Alkema zijn opstel over de Soendanezen en geeft R. M. Noto Soeroto eene beschrijving der Javanen, met uitzondering van die der Vorstenlanden, welke te voren reeds beschreven zijn door den hr. J. Th. Petrus Blumberger.

Aan het eind is opgenomen een voor beide deelen geldend zaken-register en een register van aardrijkskundige namen.

De Indische Mercur.

No. 3. Berichten van de Afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. De aetherische oliën leverende planten van Nederl. Oost-Indië en de bereiding van haar oliën. No. 7. Derde stuk. Bereiding van aetherische oliën door extractie met vetten of vaseline, door Dr. A. W. K. de Jong. — Kediri'sche Landbouwvereniging. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verslagen van maatschappijen, enz. — Literatuur over aetherische oliën, voedings- en voedermiddelen, vruchten en groenten, enz. (Opgave der afd. Handelsmuseum-Kol. Inst.).

No. 4. Mededeelingen van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. No. 12. Oogst en aanplant van de voornaamste Inlandsche landbouwgewassen op Java en Madoera, door C. W. Bagehus. — Buffel en rund, door H. 't Hoen, besproken door Prof. Dr. L. de Bleeck. — Verslag omtrent de gouvernemens kina-onderneming over het derde kwartaal 1921. — Nieuwe plannen ter beëindiging van de rubbercrisis. — Reorganisatie Landbouwsyndicaat. — Pepercultuur in Ned.-Indië. — De buitenlandsche handel tusschen Japan en Ned.-Indië gedurende het eerste halfjaar van 1919, 1920 en 1921. — Invoer tot verbruik der voornaamste handelsartikelen op Java en Madoera door particulieren. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen. — Literatuur over economische zaken, nijverheid, delfstoffen, enz.

Bijdragen Taal-, Land- en Velkenkunde van N.-I.

Chineesche officieren te Batavia onder de Compagnie. Gegevens, verzameld door B. Hoetink. — De Tobeloreezen in hun denken en doen (slot), door A. Hueting. — Het schip „De Eendracht“ voor Makassar in December 1616. Journaal van Jan Steijns, door Dr. J. W. IJzerman. (In het volgend Kol. Weekbl. hopen we den inhoud nader te kunnen bespreken).

Ir. J. J. Dijkstra. †

In No. 4 van De Ingenieur geeft ir. R. A. van Sandick een uitvoerig levensbericht van Jan Johannes Dijkstra (overleden 21 Dec. 1921). De hr. v. S. noemt hem een figuur van betekenis in den Indischen Waterstaat. Dijkstra was ingenieur „bei Gottes Gnaden“ met buitengewone geestesgaven. Het leven ingaande, toegerust met de weinige kennis die op een dorpschool was te verkrijgen, heeft hij zich zelf weten te ontwikkelen tot een sieraad van het Indische ingenieurs-corps.

Hij heeft de voldoening gesmaakt dat veel, wat hij in jongere jaren in Indië verricht heeft, dat land blijvend tot zegen heeft gestrekt.

Het Missiewerk.

In No. 3 van jaarg. 3 (Febr. '22) een opstel van Pr. A. Witlox over de vorming eener Javaansche geestelijkheid. — Onder het opschrift „een traditioneele nacht“ vermeldt Pr. B. A. J. Gijlswijk bijzonderheden over de viering van den oudejaarsavond op Curacao. — Verder: het godsoordeel bij de Heidenen, door Pr. J. v. d. Kolk. — Indië en de Indische Missies (overzicht).

Holland and her Colonies.

Jan. '22. The Netherlands East Indies (Overzicht eener redevoering van Dr. E. Moresco te New-York). — The public finances of the Dutch East Indies. — Opportunities in the Netherlands East Indies.

Grand Hotel Restaurant „ALLARD“

Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Rang

Grand Hotel Restaurant „Central“

In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme

Afternoon-Tea-Concerten

door het ensemble

WILLY HONSBEEK & z

N.V. Brood- en Beschuitfabriek
 „DE OUDE VETTE HEN“
 DEN HAAG
 bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschuit,
 Banket, enz.

Lunshroom - Tea-Concert

GRAND HOTEL COOMANS

ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne Daaroom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

De Directeur H. HOLTHAUSEN

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
 VOOR UW

Reclamecampagne.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafraichissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

BREDA Bredasche Luxebroodfabriek BREDA
 Telefoon **F. 't SAS** Lange
 No. 72 Hofleverancier Brugstr. 10
 beveelt zich beleeft aan voor de levering van alle soorten
BROOD, BESCHUIT, LUXEBROOD, BANKET, ONTBIJTKOEK, KOEKJES, enz.
 Alles eigen fabrikaat en van de beste grondstoffen vervaardigd.

Nederlandsch Indische Escompto Maatschappij
 Oppericht in 1857

Kapitaal . . . . . f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en
 volgestort . . . . . f 47.000.000.—
 Reserve . . . . . f 11.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.
 Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
 Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
 'S-GRAVENHAGE,
 Lange Vijverberg 13.

Het Agentschap te 'S-GRAVENHAGE
 belast zich met alle Bankzaken, alsmede
 met aan- en verkoop van Effecten.
 Neemt gelden à deposito en in rekening-
 courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.
Open en Gesloten Bewaarneming.

Commanditaire Bankvereniging
VISSER & Co.,
 Noordeinde 167 DEN HAAG Tel. H. 6831

Verricht alle Bankzaken
 Administratie van Vermogens

Hypotheeken Assurantiën Spaarkassen

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING
 OPPERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.
 Verhuurt loketten in hare Brand- en
 Inbraakvrije bewaarhuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
 W. RIJSEN GEN. 211

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal f 75.000.000.—
 Reserve f 35.000.000.—

ROTTERDAM	AMSTERDAM	'S-GRAVENHAGE
Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coölsingel		Bezuidenhout
Delftshaven	ZAANDAM	Kneuterdijk
Feijenoord		NAALDWIJK
SCHIEDAM		RIJSWIJK
VLAARDINGEN		SCHEVENINGEN

Deposito's
Cheque-Rekeningen m. rente-vergoeding
Handelscredieten
 Voorschotten in Rekening-Courant
 Gelegenheid tot Open- en Gesloten
 Bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
 AMSTERDAM BATAVIA 'S-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta,
 Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makas-
 sar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan,
 Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore,
 Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.— Reserven f 47.750.000.—

Nederl. Vereniging voor Tropische Geneeskunde.
 De voordrachten, welke in den boezem dezer vereniging
 gehouden worden, vinden eene plaats in het Ned. Tijdschrift
 voor Geneeskunde, waaruit ze dan worden overgedrukt en
 alzoo het orgaan van genoemde vereniging vormen.
 In de jongste afl. (verg. van 20 Oct. '21, N. T. v. Gen. 1922,
 I, No. 1) vindt men de volgende onderwerpen behandeld. De
 afvoer van faecaliën in de tropen, door P. C. Flu. — Eenige
 gevallen van Indische spruw en hun behandeling, door G.
 van Genderen Stort. — Over moderne diabetesbehandeling,
 door Dr. H. F. Lumentut.

Zendingstijdschrift „De Opwekker“.
 Inhoud van het Dec.-Nr. in memoriam A. de Haan. — Ach-
 teruitgang van den Islam, door W. Hooper. — Scheiding van
 Kerk en Staat. — Alg. Ned. Zendingconferentie (Overzicht
 van het Zendingwerk in Oost- en West-Indië, door Ds. J.
 Rauws. — „Die Basler Mission und ihre Arbeit“, door P. F.
 Würz. — De zendinggemeente in het vaderland en haar
 werk, door Dr. J. W. Gunning. — Onze aanvangsarbeit on-
 der de Javaansche emigranten in de West en wat wij daarbij
 leerden, door H. Bielke. — Een probleem uit de heiden-
 christelijke kerk op Nias, door F. Fries).

De Taak.
 No. 226. Indische journalistiek. — Het verslag van den
 stand van het onderwijs in Ned. Oost-Indië gedurende 1919,
 door P. P. — Van Tosari naar de Semeroe (vervolg in No.
 227—230). — No. 227. Het Kerstcongres van Boedi Oetomo.
 — In memoriam: Mr. J. van den Brand. — Geschiedenis
 van welvaart. Hoe men van tabak geld maakt. — No. 228.
 Java's agrarisch probleem (zie ook No. 229). — No. 230.
 Nijverheidspolitiek. — Indische gevangenis en hare ver-
 betering.

Berichten Inlichtingsbureau.
 No. 1 der „Berichten van het Inlichtingsbureau voor den
 Indischen Dienst van het Ministerie van Koloniën“, bevat
 onder het opschrift wetenswaardigheden voor aanstaande
 landsdienaren mededeelingen omtrent pensioenen, weduwen-
 en weezenfonds, en pensioenen en onderstanden aan de
 nagelaten betrekkingen van in en door den dienst omgek-
 omen Europeesche en met deze gelijkgestelde landsdienaren.

Een luchtexpeditie naar Nieuw-Guinea.
 Dr. Eric Mjöberg, die eenigen tijd verbonden is geweest
 aan het Deli Proefstation en te voren leiding heeft gehad van
 een omvangrijke expeditie naar de binnenlanden van Aus-
 tralië, heeft, naar de Sumatra Post verneemt, een plan ont-
 worpen voor een exploratie van de binnenlanden van Nieuw-
 Guinea, door middel eener vliegtuigen-brigade.
 Voor een dergelijk, ons nuchteren Hollanders phantastisch
 lijkend plan, is natuurlijk noch in Nederland, noch in Indië
 geld te vinden, al neemt een lucht-expeditie, wegens de be-
 wegingssnelheid veel minder tijd in beslag dan een onder-
 zoekingstocht op de wijze, welke vóór den oorlog de al-
 gemeene toegepaste was, en al kunnen daardoor de kosten
 van zulk een uiterst moderne exploratie betrekkelijk gering
 zijn. Dr. Mjöberg denkt voor deze lucht-expeditie naar
 Nieuw-Guinea noodig te hebben één groote en twee kleinere
 tweedekkers, drie aviateurs en 3 mecaniciens en hij bere-
 kent de totale kosten op f 250.000.
 Genoemd blad meent te weten, dat Dr. Mjöberg zal be-
 proeven de Amerikaansche geografische wetenschap voor dit
 plan te interesseren, waartoe hij reeds vroeger een vluch-
 tige poging heeft gedaan (Ind. Merc.).

En interview met den voorzitter van den eersten Volks-
 raad, Dr. J. C. Koningsberger, door W. J. Bastiaan. (De Vrij-
 heid, 18 Jan. '22). — Koloniale arbeidsproblemen, door W.
 Lubberink. (Id. 25 Jan. '22).

De bestuurs hervorming op Java (slot), door W. J. Kroon.
 (Reflector, 17 Dec. '21).

Contribution à la géologie de la Nouvelle-Guinée, par W.
 K. H. Fenilletau de Bruyn. (Bulletin des Laboratoires de
 géologie, géographie physique, minéralogie et paléontolo-
 gie de l'Université de Lausanne. Bulletin No. 30). Deze stu-
 die vormt tevens des schrijvers academisch proefschrift.

Kritiek op het in de 4e afl. 36e jaarg. verschenen artikel
 van den luit. ter zee 1e kl. J. Th. Furstner over „Het nut
 en de toekomst van onderzoekbooten voor onze Oost-Indi-
 sche koloniën“, door den luit. ter zee 1e kl. J. van Reede.
 Met Naschrift van J. Th. Furstner. (Marineblad, 37e jaarg.,
 afl. 1).

De vrijwillige onderwerping aan het burgerlijk recht en
 het handelsrecht der Europeanen en eenige andere bepaling-
 en van burger- en staatsrechtelijken aard. Samengesteld
 bij het Departement van Binnenlandsch Bestuur. (Handlei-
 ding ten dienste van de Inlandsche bestuursambtenaren op

Bank-Associatie
 Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1833.

ALLE BANKZAKEN.
 Kapitaal en Reserves f 19.500.000.— 25 Kantoren

TAAMS & KEYSER
 Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.
 Speciale afdeling Incourante Fondsen.
 Cultures - Industrie - Handel.
 Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
 COUPONS. REK.-COURANT.

Java en Madoera. No. 43 J.) Weltevreden, Drukkerij Volks-
 lectuur.

De Indische Regereing en de Nederlandsche industrie,
 door Jhr. J. C. Reigersberg Versluys. (Tijdschr. Mij. v. Nü-
 verheid, Dec. 1921).

Het Nederlandsch-Indisch Land Syndicaat, door H. H. van
 Kol. Tweede druk, met een „Open Brief“ van H. Colijn, tot
 den schrijver gericht en diens „Antwoord“. (Amsterdam, N.
 V. Boekhandel „Ontwikkeling“).

De Nederlandsch-Indische Landbouw Maatschappij, haar
 verleden, hare toekomst en hare bewijzen van deelgerech-
 tigheid. Een juridisch-financieele nabetrachting tot de buit-
 tengewone algemeene vergaderingen van aandeelhouders
 der Nederlandsch-Indische Handelsbank van 14 October en
 2 November 1921, door Mr. J. Déking Dura. (Amsterdam, J.
 H. de Bussy).

Wenken voor de zaadbehandeling van de Deli-tabak, door
 Dr. B. T. Palm en Dr. S. C. J. Jochems. (Deli Proefstation te
 Medan. Vlugschrift No. 13).

Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in
 Ned.-Indië over het jaar 1920. Deel IIa. (Java en Madoera).
 Samengesteld bij het Hoofdkantoor der in- en uitvoerrech-
 ten en accijnzen. (Weltevreden, G. Kolff en Co.).

Importer's directory of the Netherlands East Indies.
 Fourth edition. Published by the Division of Commerce of
 the Department of Agriculture, Industry and Commerce.
 (Weltevreden, N.V. Uitg. Mij. Papyrus).

De ontwerp-begroting voor Ned.-Indië 1922. Adres aan
 de Eerste Kamer der Staten-Generaal van het Comité „Nieuw
 Indië“.

Het rassencriterium. Voordracht van Prof. Mr. J. H. Car-
 pentier Altling in de vergadering van 16 Dec. 1921 van het
 Indisch Genootschap.

Het leven van den Suikerchemist in Indië (vervolg). (Orang
 Peladang, Jan. '22).

Vlier (met ill.), door van Welsem. — Uit het leven der
 schurftmijten (met ill.), door Dr. J. H. Schuurmans Steek-
 hoven Jr. (De Tropische Natuur, Dec. '21).

De zending van Du Bus de Ghisignies, door Q. — Nog eens
 onze studie, door K. — De toekomst van het Binnenlandsch
 Bestuur. (Indologenblad, 21 Jan. '21).

Adresboek voor de Nederlandsch-Indische nijverheid. Uit-
 gave van de Afdeling Nijverheid van het Departement van
 Landbouw, Nijverheid en Handel. (Weltevreden, Indonesi-
 sche Drukkerij).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche per-
 No. 51—52. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante
 aangelegenheden. Afdeling Pers. (Weltevreden, Drukkerij
 Volkslectuur).

Andermaal de winstaandeel-kassen. (Java-Post, 23 Dec.
 1921).

Wijziging der huurcommissie-ordonnantie. (De Banier, 16
 Dec. '21).

Een belasting op de waardevermeerdering, door D. C.
 Vermazen. — Congres voor de volkshuisvesting. — Bestaan-
 er een werkplan van den Burgerl. Geneesk. Dienst? (Local
 Belangen, 16 Dec. 1921).

Suriname-film.

Naar aanleiding van het in de rubriek Suriname
 van onzen vasten medewerker, voorkomende in het
 Kol. Weekblad van 26 Januari l.l., No. 4, betref-
 fende de te vervaardigen Suriname-film wordt
 medegedeeld, dat sindsdien van onzen correspon-
 dent te Paramaribo nader bericht en bevestiging
 van deze aangelegenheid werd verkregen. De op-
 nemer heeft aangenomen onder de aangeboden
 voorwaarden over te komen en reeds is in New
 York een film besteld.

De Commissie, op initiatief van den Gouverneur
 gevormd en aangevuld met eenige andere heeren
 tracht thans gelden bijeen te krijgen ter bestrij-
 ding der onkosten van deze nationale onderneming.

Het ligt in de bedoeling de film in het bijzonder
 in de schoolbioscopen te doen vertoonen en daarmede
 naar Suriname over te brengen, terwijl, aangezien

Oranjebank
 Noordeinde 39 - DEN HAAG - Telef. H. 3407.
Handelscredieten, Rekening-Courant,
Deposito's Incasso's,
Spaarbankhoekjes rentende 4 pCt.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw
Piet Heinplein, Tel. {1587
1588

Bijkantoor: DEN HELDER,
Hoofdgracht 37, Tel. 83.

het comité slechts een voorloepig karakter draagt, wordt overwogen eigendom en exploitatie van de film t. z. t. aan eene vereeniging als b.v. het Nederlandsch Verbond over te dragen.

Aldus zal nu de kolonie in Nederland en ook in den vreemde meer bekend gemaakt worden.

Voor deze krachtige en doelmatige reclame voor Suriname wordt een beroep gedaan op den steun en de medewerking van velen, wier giften, kleine zoowel als groote, door den Secretaris-Penningmeester van Oost en West, Heulstraat 17, in ontvangst zullen worden genomen, ter overmaking naar Suriname.

Suriname.

De Gouverneur heeft bij schrijven van 16 December j.l. het volgende medegedeeld aan de Koloniale Staten:

1. Zeer tot mijn leedwezen ben ik genoodzaakt, ter kennis van de Koloniale Staten te brengen, dat van den minister van koloniën telegraphisch bericht werd ontvangen, dat, met uitzondering van de voorgestelde wijzigingen in de formatie van het administratief personeel op verschillende landskantoren, de op de voorloepige begrooting voor 1922 gebrachte voorstellen tot verdere verbetering van de geldelijke positie van verschillende groepen van ambtenaren en tot verhooging van de toelagen voor bijbetrekkingen niet in het definitief ontwerp zullen worden overgenomen.

2. Het behoeft geen betoog, dat deze vermoedelijk met de benarde omstandigheden in het Moederland verband houdende beslissing ten aanzien van een door Bestuur en Staten noodzakelijk geachte lootsverbetering ten zeerste door mij wordt betreurd. Ik moet echter het door den minister aangekondigd schrijven ter toelichting van het telegram afwachten, alvorens te overwegen wat ons nader te doen staat.

3. Gelukkig bevat hetzelfde telegram de machtiging om — behoudens nadere goedkeuring van den wetgever — de loopende duurtebijslagen in 1922 te bestendigen, zoodat althans in het komende jaar hetzelfde tijdelijk inkomen behouden zal blijven dat in 1921 werd genoten.

„De West” schrijft naar aanleiding hiervan o.m.: Wij meenen — hoezeer wij ons de teleurstelling van betrokkenen kunnen begrijpen — dat de kolonie niet anders kan doen dan berusten in het besluit van het Opperbestuur. Met nadruk zal daarbij echter op den voorgrond dienen te worden gesteld, dat de billijkheid vordert om de aangevangen salarisherziening zoo spoedig mogelijk te voltrekken. Gelukkig spreekt het telegram van den minister alleen van de begrooting voor 1922 en blijft dus de mogelijkheid open, dat het Opperbestuur bereid zal zijn om in volgende jaren mede te werken tot de inderdaad zeer noodige correcties op het noodplan Staal.

Het tweede gedeelte van het telegram bevat een geruststelling voor de landsdienaren, die zich ernstig bezorgd maakten over de vraag, of de bestaande duurtebijslagen zouden worden gehandhaafd in het komende jaar. Men heeft nu de zekerheid, dat niemand het komende jaar in inkomen achteruit zal gaan. En het Koloniaal Bestuur heeft beloofd, dat de bij de jaarwisseling onvermijdelijke becijferingen met den meesten spoed zullen worden uitgevoerd, zoodat met de uitbetaling van den kinderbijslag en den aanvullenden bijslag in 1922 vermoedelijk reeds een aanvang zal kunnen worden gemaakt in den loop van Januari. Eenige stagnatie in de betaling van duurtebijslagen is onvermijdelijk, doch de stagnatie zal zoo kort mogelijk zijn.

In verband met de reeds aan de Staten gedane mededeeling dat de minister van koloniën den gouverneur gemachtigd heeft om — behoudens nadere

goedkeuring van den wetgever — de loopende duurtebijslagen in 1922 te bestendigen, zoodat althans in dat jaar door de landsdienaren hetzelfde inkomen behouden zal kunnen worden als in 1921 door hen werd genoten, heeft de gouverneur een regeling van deze kwestie aan de Staten aangeboden.

De hogere kosten die de genoemde voorzieningen medebrengen, zullen in totaal bedragen f 57.400, te weten f 35.000 voor de 40 pCt. verhooging der hogere ambtenaren en f 22.400 voor de bijbetrekkingen. Daarmede wordt nog belangrijk gebleven beneden de f 100.000 welke in 1921 minder noodig gebleken zijn, dan volgens het plan Staal verwacht was.

Het Gouvernement heeft een aanschrijving van het opperbestuur ontvangen, met verzoek maatregelen te nemen, dat de onderwijsuitgaven niet noodeloos worden opgevoerd. Gewaakt moet worden, dat zoowel openbare als bijzondere scholen alleen worden gebouwd waar dit beslist noodzakelijk is, terwijl de inrichting der scholen zoo eenvoudig mogelijk zal moeten zijn. Een en ander in verband met de urgentie om 's lands uitgaven tot het uiterste te beperken.

De Koloniale Staten hebben met algemeene stemmen aangenomen het ontwerp tot wijziging der nog niet in werking getreden onderwijsverordening 1921.

De heer Leys heeft het volgende schrijven gericht tot de Kolon. Staten:

„Ondergeteekende heeft de eer voor te stellen aan den gouverneur de volgende inlichtingen te vragen: Kan zijne Excellentie mededeelen, of de eilanden in den mond van de Corantijn geheel of gedeeltelijk in concessie worden gegeven als houtgronden of kostgronden?

Ondergeteekende meent, dat vroegere concessies op een der eilanden, Robinsoneiland of Papegaaieneiland, vervallen zijn en dat er thans geen nieuwe worden uitgegeven.

Indien dat zoo is, zou ondergeteekende gaarne willen weten waarom de groote eilanden en in 't bijzonder het meer dan 1000 HA. groote Papegaaieneiland, niet meer wordt geëxploiteerd”.

Wij zijn zeer benieuwd wat de Gouverneur op deze vraag zal antwoorden. Wanneer het antwoord komt, dat naar wij hopen niet ontwijkend zal zijn, zullen wij op de zaak terugkomen. Er zit meer achter de zaak dan men op het eerste gezicht zou vermoeden.

De Koloniale Staten hebben, ingevolge een op 2 Januari met algemeene stemmen genomen besluit, den 3en d.a.v. de volgende telegrammen verzonden:

Tweede Kamer Den Haag: Koloniale Staten Suriname verzoeken dringend opschorting behandeling Surinaamsche begrooting tot ontvangst request per mail Nickerie — Voorzitter Thomson.

Hare Majesteit Koningin Den Haag: Koloniale Staten Suriname smeeken Uwer Majesteit bevoororderen opschorten behandeling Surinaamsche begrooting tot ontvangst request per mail Nickerie — Voorzitter Thomson.

Onze plaatsruimte gedooft niet de requesten hier op te nemen. Dat aan de Tweede Kamer eindigt na de uitvoerige toelichting aldus:

1o. Het moge Uwe Kamer behagen uit haar midden eene commissie af te vaardigen om zich met eigen oogen rekenschap te geven van den toestand waarin Suriname verkeert;

2o. in afwachting van een verslag door vorenbedoelde commissie uit te brengen, moge Uwe Kamer tot een onveranderd vaststellen van dezerzijds goedgekeurde begrootingen willen besluiten.

Het aan H. M. de Koningin gericht request verklaart o.m. dat de Koloniale Staten in groote zorg voor de hun toevertrouwde belangen niet hebben mogen nalaten een smeekbede ten behoeve van

**NEDERLANDSCHE
HANDEL - MAATSCHAPPIJ**

Gestort Kapitaal . . . . . f 80.000.000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 18.979.250.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22.660.000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Crediten. — Reiscreditbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S BIJ DE
KANTOREN IN NEDERLAND:

Met één jaar opzegging 4 1/2 pCt.

Voor andere termijnen nader overeen te komen.

**HAARLEMSCHE
BANKVEREENIGING**

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 21
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel-, Papier-, Ijzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

**Voor Collectieve Ziekte-
Verzekering**

is de aangewezen Maatschappij

**Centrale-
Onderlinge**

Ziekenkas onder Administratie der Z.H.V.

Pletterijkade 50 's-Gravenhage

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWELN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS

Door een geroutineerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk, (oud-leerling van de wereldberoemde „Professeur de Coupe” A. NEBELING te Brussel) worden systematisch **schriftelijke lessen gegeven** (ook naar Indië) ter bekwaamheid in het geven van een chique coupe aan Uw Dames- of Heeren- en Kinderkleding.

Prijs 13 lessen f 12.-, per **geheele cursus slechts f 45.-** (bij vooruitbetaling).

Vraagt uitgebreide prospectus aan **INSTITUUT VOOR SCHRIFTELIJKE LESSEN, Kapelstraat 3, APELDOORN.** 48

Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

Hadi-Poestaka

Boekhandel en Uitgevers-Mij.

Nobelstraat 20 - Den Haag

Telef. H. 475.

Hoofdepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Mevr. Fruin—Mees, Geschiedenis van Java in 2 dln. met talrijke illustr., p. deel f 6.—.

H. F. Tillema, Kromo-blanda, 4 dln. met vele lichtdrukken (antiquarisch).

Emiel Hullebroeck, Een Noodkreet uit Indië (over den achteruitgang der Indlandsche Kunstnijverheid) à f 1.—.

Praeadvies voor het Java-Congres, over Muziek- en Geschiedenis-onderwijs f 1.50 en f 3.50.

Werken van Noto Soeroto, p. deeltje f 3.75.

Werken v. Rabindranath Tagore à f 1.75.

Pracht-plaatwerken over Bali, Java, China en Japan, per band f 8.—.

„Soembangsih”, gedenkboek Boedi Oetomo, een werk met talloze illustraties samengesteld uitsluitend door Indonesiërs, f 4.50.

Binnenkort verschijnt bij ons een rijk geïllustreerd boek over den Javaanschen Dans door Th. B. van Lelyveld.

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF,
 's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a.

Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.

Theoretische en praktische, volledige opleiding van Dames tot Costumiërs, 1e Coupeuse, Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.

Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

hunne thans nog zoo zeer hulpbehoevende kolonie naar Nederland te zenden, in het vertrouwen, dat Hare Majesteit in de eerste plaats overtuigd zal zijn van de noodzakelijkheid om niet alleen deze kolonie voor het Moederland te behouden, maar ook om haar tot ontwikkeling te brengen.

Naar aan „De Surinamer” gemeld wordt, is sinds eenige weken de Boschpolitie Favery in de Wayambo bezig een tracée te kappen naar de zwampen Noordelijk van deze rivier.

Zooals bekend, is bijna geheel het terrein tusschen Coppename en Nickerie, ten Noorden van de Wayambo één groote zwamp (onder water staande savanna). Personen met dat terrein bekend zeggen dat het hier en daar een harden bodem (zand?) heeft en elders weeten ondergrond. De strek is dan ook slechts per corjaal te bereizen.

Dit tracée wordt gekapt met het oog op een onderzoek door den heer Pyttersen in te stellen. De Surinamer vraagt zich af: voor welke cultuur? Inpoldering en afloozing van overtollig water op gezette tijden, zal wel niet dan bij rijstcultuur in 't groot mogelijk of loonend zijn.

Naar „De Surinamer” uit Nickerie verneemt is de rijststoot in den Cerantijnpolder overvloedig geweest. Veel van het product wordt evenwel vastgehouden, wegens den lagen prijs, waarop de rijst thans staat.

In aansluiting aan een vorig bericht over de hervatting der werkzaamheden van de Overzeesche Hardhout Import Maatschappij deelt „De West” van 16 December mede, dat per jongste mailboot ontvangen is een motor van 25 paardekracht voor het uitsleepen van hout. Deze motor loopt op wielen en kan zoowel in ponten als op den beganen grond worden gebruikt.

Voorts zijn ontvangen zes ijzeren pontons, lang 12 meter, bij een meter breedte, diepte 90 centimeter, welke bij wijze van laadkisten zullen worden gebruikt voor het vervoer van hout. De inrichting dezer pontons maakt ook de overlading van hout in het mailschip gemakkelijker en minder risquant dan bij de tot dusverre gebruikelijke wijze van werken het geval is.

Binnenkort wordt nog verwacht een ijzeren pont van acht meter lengte bij 2½ meter breedte, waarop de motor voor het uitsleepen van hout zal worden gemonteerd.

„Suriname” van 3 Januari heeft een onderhoud gehad met den heer Kann, een Amerikaan die in Suriname een syndicaat wil oprichten:

„Ongeveer 20 maanden geleden, toen de heer Kann met professor Whitford van de Yale Universiteit, Suriname bezocht om de verschillende houtsoorten te bestudeeren en de eventuele waarde daarvan voor de Amerikaansche markt te bepalen, trof het hem hoe zeldzaam rijk de grond hier is en hoe voordeelig het klimaat voor extensieve landbouw.

De heer Kann beschouwt deze twee factoren als de grootste rijkdom die Suriname bezit en volgens hem zijn de mogelijkheden op landbouwgebied onbepaald voor ons land.

Met zekeren trots laat de heer Kann ons een spier koren zien (product uit de Cultuurtuin) en zeide dat hij nog nergens zulk een product gezien had. Een land dat dit kan voortbrengen en een overvloed van gras kan leveren moet ook in staat zijn een grooten veestapel er op na te houden, wat de grondslag zal zijn voor onafhankelijkheid tot het buitenland.

De heer Kann vergeleek Suriname met een rijk grondbezit dat verwaarloosd is, maar wees daarbij ook erop dat van opkomst of vooruitgang geen sprake kan zijn, indien niet in de eerste plaats de wegen beter verzorgd worden en dieper naar het

binnenland worden doorgetrokken, waardoor vervoer op groote schaal en met moderner middelen kan geschieden.

Houtbewerking en citruscultuur zijn de twee voornaamste punten die de heer Kann voorloopig op het program heeft.....

De redactie voegt aan het bovenstaande toe, dat — naar zij verneemt — de heer Kann met zulke aanbevelingen van ons gezantschap te Washington aangekomen is, als nooit vroeger aan een Amerikaan verschaft. De hr. Kann heeft in Amerika de reputatie van een gewickst maar voorzichtig, beleefdvol zakenman, die het vertrouwen van de zakenwereld in de Staten heeft.

„De West” van 27 Dec. schrijft:

Wij hebben vermeld, dat onze Engelsche burenen op dit oogenblik een vliegtuig hebben voor verkenningen van het binnenland. Volgens de jongste berichten, heeft dit vliegtuig met succes een proefvlucht naar het binnenland gedaan, tot de velden der Mazaruni. De Argosy meldt, dat scherpe foto's konden worden genomen, hoewel de weersgesteldheid tamelijk ongunstig was (betrokken lucht). Het vliegtuig bleef gedurende den tocht op een minimum-hoogte van duizend voet.

De N. R. Ct. van 27 Januari, Avondbl. D, bevat het volgende bericht:

Naar aanleiding van een bericht over de oprichting van een maatschappij in Suriname (Surinaamsche Vruchten Mij.), die zal trachten zooveel mogelijk de vruchtenhandel voor uitvoer te centraliseren, meldt men ons, dat met het s.s. Nickerie van de K.W.I.M. een zending sinaasappelen en mandarijnen is aangekomen. Het ligt in de bedoeling van die maatschappij geregeld naar ons land te verschepen. Er kwamen reeds eerder kleine partijtjes hier op de markt, voordat genoemde maatschappij werd opgericht. Men verzekert ons, dat, ofschoon de kleur niet bijzonder mooi is, de vrucht een bijzonder fijnen en zoeten smaak heeft.

Naar het „Utrechtisch Dagblad” van 24 Januari meldt, heeft de heer B. J. Jacobs, uit Den Haag — ook bekend als schrijver van schoolboekjes voor Suriname — in het gebouw van den Ned. Protestantenvond eene interessante lezing over Suriname gehouden.

Curaçao.

Het Bezuinigingsrapport.

V. (Slot).

Het is niet veel wat er over die verhooging der indirecte belastingen gezegd wordt.

„Wat de heffing der indirecte belastingen betreft, meent men aan te moeten nemen, dat hoewel geene te hooge lasten moeten drukken op de allereerste levensbehoeften, toch die artikelen, welke ver door de lagere bevolking gebruikt worden, gerust belast kunnen worden, omdat op deze wijze eene bijdrage gevorderd kan worden van menschen, die het meest genieten van de gouvernementen-bemoeiingen en waarvan op andere wijze niets gehaald kan worden.”

Waarna ten slotte aanbevolen wordt „een matige heffing van indirecte belastingen, die speciaal drukken op handel en scheepvaart.”

Wat de directe belastingen betreft, bespreekt de commissie in de eerste plaats de *inkomstenbelasting*. Dienaangaande stelt zij eene vereenvoudiging voor en wil zij de progressie verder voortzetten. Daarvan verwacht zij een vermeerdering van de opbrengst met f 8000.—. Waarom die eerst in de laatste plaats in aanmerking komt, blijkt niet. Wel geeft de commissie hier de redenen voor haar bezwaar tegen „eigen aangifte”, nl. 1°. vele kooplieden houden geen boek; 2°. vrees voor ontduiking; 3°.

The English Sport Stores
 Frederik Hendriklaan 85
 The Hague

Sport articles and clothing of every description

F. C. DE BRUYN
 eenigst adres voor de bekende
 „Parakan Salak” Thee,
 f 1.00 per pond.

NEEMT PROEF.

Danckertstraat 43. Tel. M. 4088 en M. 4089

Wissel In- en Verkoop. Credietbrieven. Telegrafische Uitbetalingen.	Hollandsche Bank voor West-Indië	Incasseeringen. Handelsinformaties. Rembours- en Document-Credieten.
	Heerengracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290 CURACAO 130 CARACAS VENEZUELA Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.	

te hooge aangifte in verband met het verkrijgen van crediet.

Wij meenen daartegenover, dat de eisch om boeken te houden in Curaçao niet minder bestaat dan in Holland, dat de vrees voor ontduiking daar eerder minder is dan hier, omdat men in eene kleine maatschappij allicht beter ingelicht is aangaande elkaars doen en laten, en eindelijk, dat het derde bezwaar wel specifiek Curaçaosch zal zijn, maar toch niet in die mate te duchten, dat het systeem van eigen aangifte er door veroordeeld wordt.

Eene verhooging van de gebruiksbelasting raamt men op f 10.000.— hogere opbrengst door verhooging der grondslagen huurwaarde, automobielen, motorrijwielen, orgels en elektrische lichten.

In de zegelbelasting worden eenige ingrijpende wijzigingen voorgesteld: verhooging van het kwitantiezegel tot 10 cent en voor sommen van f 500 meer tot f 0.25, met vrijdom van sommen beneden f 50.— (dit laatste is wel een wat groote luxe), zegelrecht van depositobewijzen en saldobiljetten à f 0.10 (ongeacht het bedrag!) verzekeringpolissen, enz.; uniform formaatzegel à f 1.—

Verder verhooging van het registratierecht en van de overdrachtsbelasting.

Wat de commissie over verhooging der successiebelasting zegt, is wel vermeldenswaard. Men was het er over eens, dat deze belasting zou kunnen worden verhoogd, maar voor gelijkstelling der Curaçaosche toestanden met de Nederlandsche was men niet te vinden. Terecht wordt gezegd: „Men is hier niet alleen gewoon om voor behoeftige ouders te zorgen, maar zelfs wordt het als een zedelijke plicht opgevat voor tantes en nichten te zorgen. In verband hiermee meende men, dat de progressie voor deze verdere verwanten vooral bij kleine erfenissen niet te hoog moest zijn.

Eindelijk komt de commissie met eene verhooging van de hondenbelasting, van het vergunningsrecht. Over de verhooging van het uitvoerrecht op mijnproducten en van de loodsgelden spraken wij reeds.

Als nieuwe belastingen worden voorgesteld een werfrecht als retributie wegens het profijt van de haven voor de eigenaars der werven à f 10.— per M. kade in de St. Annabaai en in het Schottegat; een omzetbelasting op passages à 5% (een dito belasting op vrachten achtte men in verband met de malaise thans niet gewensch); een omzetbelasting op stookolie en steenkolen tegenover opheffing van de petroleumraffinaderijbelasting met een geraamde opbrengst van f 125.000.—

Ten slotte volgt eene verhooging van het tarief van invoerrechten tot een geraamde opbrengst van f 220.000.— per jaar.

Bezuiniging ?

De Curaçaosche Courant van 9 December 1921 bevat twee belangrijke berichten, waarvan de betekenis in vollen omvang ons niet geheel duidelijk is.

Vooreerst lezen wij, dat de heer H. J. C. Henriquez, onder dankbetuiging voor de door hem bewezen diensten, eervol ontheven is van de leiding van de strooioedenvlechtsnijverheid in de kolonie en de inspecteur van het onderwijs belast is met het toezicht op de vlechtsleergangen en scholen in deze kolonie.

Is de heer Cohen Henriquez op verzoek ontheven? Heeft de strooioedenvlechtsnijverheid in haar geheel geen leiding meer nodig, wordt dus de geheele betrekking van „leider” opgeheven? Wij weten het niet?

Het tweede bericht luidt aldus: „Aan den assistent-landbouwkundige op St. Martin G. J. van der Plaats is de persoonlijke titel van landbouwkundige in de kolonie Curaçao verleend.

Beteekent dit de opheffing van den landbouwkundigen dienst der benedenwindsche eilanden?

Het is wel vreemd. Twee brandende kwesties van lange jaren zijn hier in het geding, worden misschien op deze wijze wel opgelost, en noch een of

ficieel bericht, noch een mededeeling in de pers, schaft hier den buitenstaander licht.

Regen.

De regen blijft, God zij dank, maar aanhouden. Het is een nooit gekende weelde van water. Curaçao is van aanschijn veranderd en belooft een mooien algemeenen oogst.

Jammer, zeer jammer, dat er betrekkelijk zoo weinig geplant is. Vooral voor uitvoerartikelen. Als zoodanig kennen we, behalve oranjeschillen, dividi en aloë, alleen nog de pinda, het olienootje.

De pinda wordt in Nederland veel meer verwerkt dan vroeger.

We lezen advertenties van pinda-koekjes en pinda-olie, maar nu ook van pinda-boter en -kaas, waar we vroeger nooit van gehoord hebben. We zouden dus zeggen, dat er meer navraag van pinda is dan vroeger. En dan zal de prijs wel hooger zijn!

De groote vraag is echter: Is het nu niet te laat om pinda te planten?

Algemeen houdt men, dat October de eigenlijke plantmaand is, desnoods gaat het in November ook nog. Maar niet later.

We hebben verschillende planters gesproken en als we dan vroegen of het vaststellen van October voor plantmaand van pinda geen verband hield met den gewonen regenval, gaven ze ons dit volkomen toe.

Maar dit jaar is de regenval meer dan buitengewoon. De grond is geheel en al doordrenkt van water.

Zou de pinda nu ook nog niet gedijen willen? En algemeen werd ons verzekerd van ja.

Daarom zouden we willen voorstellen: plant pinda. Kan nog best, nu het zooveel regent.

Maar hoe aan zaad te komen? Wie weet daar wat op? (A. d. C.)

Jubileum.

Pastoor M. G. J. Dahlhaus, van de kerk der Heilige Familie op Otrabanda, vierde 19 December 11. zijn zilveren priesterfeest. 15 Maart 1897, dus eenige maanden na zijne priesterwijding, kwam pater Dahlhaus op Curaçao. Bekend is zijn boekje: „De chronologische ontwikkeling en de staat van het bijzonder onderwijs in de kolonie Curaçao”, dat in 1917 aan de leden der Staten-Generaal werd aangeboden, waarin werd gevraagd „minstens: eene redelijke gelijkstelling der onderwijzers-tractementen en een veel mildere hulp in het oprichten en onderhouden der noodzakelijke gebouwen.”

Uitvoer.

De gezamenlijke waarde der goederen, uitgevoerd uit de geheele Kolonie bedroeg:

1e kwartaal	f 4.481.918
2e „	„ 1.520.823
3e „	„ 4.179.703

f 10.182.444

In negen maanden hebben we bijna de volle waarde van het geheele vorige jaar bereikt.

In 1920 bedroeg de waarde van den uitvoer in 12 maanden f 10.903.597.

We staan er dit jaar dus al bijzonder mooi voor. Het derde kwartaal was weer veel beter dan het tweede en bijna even goed, als het zoo veel belovende eerste.

Het leeuwenaandeel van onzen grooten uitvoer is natuurlijk voor de Cur. Petroleum Maatschappij, voor de Kolenstations en Sta. Barbara. Maar de andere uitvoerproducten mogen er toch ook zijn.

We hebben nu al uitgevoerd aan:

Phosphaat.

1e kwartaal voor	f 517.550
2e „ „	„ 311.910
3e „ „	„ 343.205

Ruwe Olie.

1e kwartaal voor	f 1.909.362
2e „ „	„ 217.546
3e „ „	„ 2.075.717

Nutskweekschool voor Onderwijzeressen te NIJMEGEN.

Candidaten voor den nieuwen cursus worden verzocht zich aan te melden vóór 1 Maart a.s. bij den Directeur, Guyotstraat 11.

Een financieele tegemoetkoming kan verleend worden:

- 1°. In het schoolgeld, en
- 2°. In de kosten voor huisvesting van hoogstens f 500.— per jaar (voor niet-Nijmegenaren).

Op aanvraag worden prospectussen toegezonden.

Gelegenheid tot het maken van huiswerk onder toezicht in de school.

113 t

Fa. G. J. HILBRINK
29 WESTEINDE
tegenover Engelsche Legatie
voorh. 8 Daendelsstraat
's-GRAVENHAGE

Afdeeling Dameskleeding

bericht hiermede, dat zij hare gereedzijnde modellen Wandel-Costuums, Mantels en Bontwerken tegen zeer verlaagde prijzen zal uitverkoopen en hare eerste klas Dameskleeding naar Maat gedurende Januari zal leveren:

WANDEL-COSTUMES vanaf . . . f 95.—
MANTELS „ . . . f 80.—

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON
Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage
Hoofdkantoor: Amsterdam
Filiaal: Arnhem
Filiaal: 180 Gorinchem
Heemskerckstr. la Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Inters. Tel. 389. Tel. 289. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

KALENDER-SCHRIJFLEGGER

Op herhaald en veelzijdig verzoek hebben wij besloten ertoe over te gaan een zeer beperkt aantal van onzen Kalender-Schrijflegger voor Cliëntèle, die meer dan het hun gezonden exemplaar wenschen en voor niet-clientèle beschikbaar te stellen tot den prijs van drie gulden

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 474 en 475

DEN HAAG

Genua en Marseille
Geregelde Koeriersdiensten.
voor passagiers.
REISBUREAU LINDEMAN.
's-Gravenhage
Arnhem Groningen Utrecht

Het beste Engelse Rijwiel **de Rutge-Whitworth**
Het beste Hollandsche Rijwiel **de Hima**
Vertegenwoordigers voor DEN HAAG
Fa TIMMERMAN & Co.
Tasmanstraat 147 Pletterijstraat 170
Telefoon H. 7358 134 Telefoon H. 8742

Adverteeren doet verkoopen.

Verkrijgbaar bij de „Centraal Apotheek
„DE KOEDOE”, Fred. Hendriklaan 166,
’s-Gravenhage, Telefoon Sch. 1053

AGENTIA ALBUMA

van Mevr. A. KRAJENBRINK, Soerabaja

AGENTIA tegen verval van krachten, uit-
putting, zwakte
ALBUMA tegen eiwit in de urine

N.V. MEUBELFABRIEK V/H LE COINTRE & CO.

*Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten*

Modelhuis: Oude Molstraat 32
’S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

MAGAZIJN VAN

Neerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie

Nobelstraat 20 Den Haag

Telefoon H. 474 Telefoon H. 475

Instituut W. G. TAANMAN

de Perponcherstraat 101-103 's-Gravenhage

Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. c. Inst.
voor de Marine, Milit. Acad., Cand. O.-I. amb.
Afd. B. Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelb.
Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.
Afd. C. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaar.
Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

LENSVELT NICOLA
Den Haag Holland
*Beschuit en Roggebrood
voor export.*

Benzine.
Alleen 3e kwartaal voor f 1.252.581.

Gasoline.	
1e kwartaal voor	f 82.063
2e " " "	390.100
3e " " "	554.407

Petroleum.	
1e kwartaal voor	f 8.084
2e " " "	43.481
3e " " "	515.172

Steenkolen.	
1e kwartaal voor	f 447.959
2e " " "	214.753
3e " " "	374.152

Oranjeschillen.	
1e kwartaal voor	f 7.972
2e " " "	2.730
3e " " "	8.742

(A. d. C.)

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

Het nabije-Oosten.

In de eerste dagen van Februari komen de ministers van buitenlandse zaken van Frankrijk, Engeland en Italië te Parijs samen, om over de politiek in 't nabije Oosten te beraadslagen. Poincaré heeft echter al van Britsche zijde een mauvaise marque gekregen voor hetgeen hij bij zijn optreden even over die kwestie losgelaten heeft. Hij heeft toen het verdrag van Angora als uitgangspunt aangewezen voor de te volgen politiek, terwijl dit verdrag juist aan Groot-Brittannië zooveel aanstoot gegeven heeft en dus voor alles een te bespreken punt behoort uit te maken.

De bedoeling schijnt te zijn in dit kleine comité het eens te worden over de grote lijnen; eerst nadat de drie regeeringen tot overeenstemming gekomen zijn, zouden Turkije en Griekenland op de hoogte worden gesteld. Maar men weet maar al te goed, dat de Angora-partij zich geen beslissing laat voorschrijven.

Ook is de patriarch van Konstantinopel te Parijs, om betere waarborgen te bedingen voor de christenen in 't Turksche gebied. Goenaris, de Grieksche premier, is er eveneens aangekomen om voor de belangen van zijn land op te komen. Men moet elkander dus wel wederkeerig zoeken.

Vóórdat de Parijsche bijeenkomst begint, lekten dan ook al geruchten uit over een polsen van Turkije en Griekenland. Hoewel niet uit te maken is wat hiervan verdrinking, wat waarheid is en hoewel, aangezien het polsen is, zelfs de waarheid nog veel veranderen kan vóórdat de werkelijkheid vastgesteld zal wezen, meenen wij toch datgeen, wat niet als onwaarschijnlijk is te beschouwen, te mogen weergeven. In elk geval zal van het verdrag van Sévres niet veel overblijven. De ontruiming van de streek om Smyrna door Griekenland zou vaststaan, Engeland zou als grens in Thracië de lijn Midia-Rodoste hebben voorgesteld. Van Turksche zijde zou men hiermede echter volstrekt nog niet tevreden zijn. Adrianopel blijft een twistpunt.

Komt het niet gauw tot een vergelijk, dan bestaat de kans op hervatting der vijandelijkheden tusschen de Grieken en de Kemalisten in het voorjaar. Reeds wordt beiderzijds van een voornemen hiertoe gesproken en de groote mogendheden willen dit per se voorkomen. Zij hebben hare bemiddeling aangeboden. Griekenland zou zich bereid hebben verklaard deze te aanvaarden.

Kemal pasha blijft overigens de intimidatie-politiek volgen, waarmede hij tot nu toe veel succes heeft; terwijl men te Parijs zonder hem over het lot van zijn land zal beraadslagen, spreekt hij van Angora uit toch mee. Hij laat bekend maken, dat Awalof benoemd is tot vertegenwoordiger van Sowjet-Rusland in Kemalistan. De Grootte vergadering te Angora neemt het Oekraïensch-Anatolisch verdrag aan. Turkije erkent de Oekraïensche republiek als vrij en onafhankelijk. Consuls zullen in de Oekraïen benoemd worden. Dit alles is zoo te Angora beslist, niet te Konstantinopel! Aldus de ongekroonde vorst over Turkije.

Daarentegen zou den gekroonden Konstantijn van Griekenland beduidt zijn, dat hij heeft te abdiqueeren ten behoeve van zijn oudsten zoon Georges. Het bericht is wel officieel tegengesproken, maar toch is 't niet onwaarschijnlijk. Nu de zwager van den Duitschen keizer met zijne oorlogsoperatiën al even weinig geluk heeft gehad als met zijne staatkundige combinaties, laat Engeland hem blijkbaar los, terwijl tevens het aanvankelijk aan Griekenland toegedachte gebied benoemd wordt. De Oostersche kwestie is hare oplossing nog niet nabij.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

HOOFDVERANCIERS.

□ □ DROGERIEN □ □ □ □ CHEMICALIËN □ □ □ □
□ □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

De staking in de mijnen van den Witwatersrand.

Seder: eenige weken heerscht staking in de mijnen bij Johannesburg en het einde is nog niet te voorzien. Liepen de eischen aanvankelijk over loon en medezeggenschap der arbeiders, daar kwamen, zooals doorgaans 't geval is wanneer twee partijen scherp tegenover elkander staan, tijdens den strijd nieuwe grieven bij. De directie trachtte het werk gaande te houden door tijdelijke krachten aan te nemen; deze, door de stakers als onderkruipers beschouwd, brachten nieuwe ergernis. De bemoeienis van de regeering en van de Kamer van mijnbouw lokte ook beschuldigingen uit. De staking is eigenlijk alleen door de vakvereniging der blanke arbeiders uitgeschreven, maar de inboorlingen kunnen hierdoor ook niet werken. Heeft de vakvereniging op 14 Januari de algemeene staking doorgevoerd, op enkele onmisbare diensten na, de Kamer van mijnbouw heeft duizenden inboorlingen, wier contract juist in dezen tijd afliep, naar huis laten gaan. Houdt de staking aan, dan zal aan de overigen gelegenheid worden gegeven, in gemeenschappelijk overleg, hunne verbintenissen te ontbinden. De kaffers begripen niet veel van deze ongewone vacantie. Dit wegzenden bedreigt intusschen de mogelijkheid tot werken voor geruimen tijd, zoodat zelfs na 't weder hervatten van den arbeid door de blanken toch nog een tijd van stilstand overmijdelijk zal zijn. Naar men zegt, worden daardoor zelfs mijngedeelten met blijvende verwoesting bedreigd. De voorzitter der vakvereniging heeft zich dan ook heftig tegen dien maatregel verzet, maar de werkgevers hebben hem, als gevolg van de staking, toch tot een begin van uitvoering gebracht. Het directie-personeel tracht overigens, onder bescherming van de overheid, de werkzaamheden zooveel doende gaande te houden. De bepaald onmisbare diensten werken nog met beiderzijdsche instemming. Er is geconfereerd tusschen vakvereniging, industriële federatie, kamer van mijnbouw, gemeenteraad en regeering. Openbare vergaderingen nemen moties aan, die beiderzijds van „welwillendheid” spreken, maar inderdaad eischt ieder van de tegenpartij de inschikkelijkheid, welke men niet voelt zelf ook te moeten toepassen. De eerste stakingsweek kostte improductief 633.000 P. St. De houding der stakers en der politie werd geroemd; de gevoelens van ontevredenheid begonnen zich echter heftiger te uiten.

In Johannesburg staat 't tramverkeer stil, de elektrische stroom wordt uitsluitend voor verlichting bewaard. De regeering ontvangt van verschillende zijden dringende aansporing om de veiligheid in de grootste stad van de Zuid-Afrikaansche Unie te verzekeren.

De politiek schijnt er ook door gemengd te worden. Althans worden Roos en Moll, leiders der nationalisten, genoemd als woordvoerders voor 't doorzetten der staking, ten einde tot nationalisatie der mijnen te komen. In een bijeenkomst van de kamer voor den mijnbouw, het verbond van fabrikanten en de vakvereniging der mijnwerkers is al door een der werknemers uitgesproken, dat de mijnwerkers het pleit niet zullen verliezen zonder dat er bloed zou vloeien.

Den 27en Januari werd gemeld, dat in de drie weken, welke de staking toen reeds duurde, 41.000 inboorlingen naar huis waren gezonden; vermoedelijk ligt hierin ook een veiligheidsmaatregel opgesloten, zooveel leegloopers, die gemakkelijk in een relletje zijn te betrekken, weet de overheid liever niet in de directe nabijheid der mijnen. Het gemis aan deze werkkrachten beteekent intusschen voor 3700 blanken werkloosheid, ook nog geruimen tijd nadat de staking zal eindigen.

Een nadere mededeeling van de kamer van mijnwezen geeft den grondslag aan waarop de mijnen heropend kunnen worden: 1°. de gemiddelde verhouding van Europeanen tot inboorlingen zal zijn één Europeaan tegen 10,5 inboorlingen; 2°. de afschaffing van de heft van den huidige duurte-toeslag en van de rest op 30 Juni; 3°. afschaffing van den 1-Mei-dag en van Dingaansdag, als vrije dagen met loon. Daar deze voorwaarden geen concessie van betekenis aangeven, is de oplossing er niet door te verwachten.

Moskou—Washington.

Te Moskou is 22 Januari, door Sinowjew, in naam van de uitvoerende commissie, het internationale congres der arbeiders en boeren van het Verre Oosten geopend. Veertig procent der congresleden waren communisten. Vertegenwoordigers der communisten van Japan, China, Korea, Nederlandsch-Indië, enz. zouden er het woord voeren. De bevrijding van het Oost-Aziatisch proletariaat was de dominerende kwestie. Semaoen sprak namens het proletariaat van Java.

De sowjet-regeering heeft deze conferentie bedoeld als een tegenhanger van die te Washington, waar Rusland niet genoodigd werd. Wil zij aan dezen vorm van protest betekenis geven, dan zal zij moeten kunnen wijzen op harerzijds bereikte resultaten tot het verzekeren van den vrede. Wie durft echter hierop rekenen? Sinowjew zeide: Wat tot nu toe door de revolutie vericht is, is nog maar een klein begin.

N. LOEB - DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

PIANOHANDEL
P. MOSTERT
Reinkenstraat 16 DEN HAAG

Vakkundig Stemmen en Repareeren
Gereedmaken voor de Tropen

Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZON
Telefoon M. 1880 en M. 3331
Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze
1^e soort
Turfbriketten

Slavenhandel en alcoholhandel.

In de November-aflevering van „Het Missiewerk” schrijft Pater H. Bouwmans over den slavenhandel in Afrika. Na beschreven te hebben hoe onmenselijk de slavenhandel in Afrika door de blanken gedreven werd, vervolgt de schrijver:

De tijd kwam evenwel, dat het beschaafde Europa zich begon te verontrusten over dien onmenselijken en moordenden slavenhandel. De Engelschen en Franschen begonnen toezicht te houden op de slaventransporten; de transportbooten, négriers genoemd, werden op zee vervolgd en gedwongen hun vracht uit te leveren; de begeleiders werden dan streng gestraft. Om deze straffen te ontkomen is het meermalen gebeurd, dat de kapiteins dier négriers geheel hun menselijke lading over boord wierpen, als zij zich door Engelsche of Fransche kruisvaarders achtervolgd zagen.

Toen kwam de alcohol deze onmenschen te hulp. Men gewende de negers aan sterken drank van de allergeeftenste kwaliteit en spoedig werd het gebruik daarvan voor deze natuurmenschen, tot geen zelfbeheersching opgevoed, een onoverwinnelijke passie. Om aan deze te voldoen, verkochten zij knecht en vrouw en kind en soms zichzelf. Dan ging men quasi-contracten aan met menschen, die stonden onder den invloed van den drank. En zoo kon de slavenhandel welig blijven tieren tot zelfs op onze dagen in enkele gewesten, waar harde, gewetenlooze meesters hun knechten koopen en in slavernij houden, krachtens een quasi-contract door deze laatsten in dronkenschap aangegaan.

De alcohol, door de Hollanders en Portugeezen op Afrika's Westkust ingevoerd, zet nog steeds zijne verwoestingen voort.

In 1907 begeleidde ik mijn overste op een tocht door 't binnenland. Deze streek, 9 dagreizen verwijderd van de gebieden door blanken bewoond, was 10 jaren te voren bereisd door kapitein Cabras. Deze telde toen, dus in 1897, in verschillende dorpen 800 tot 1000 familiehoofden. In diezelfde dorpen vonden wij er soms geen 30 meer. Te Tschoa, door Cabras opgegeven als hebbend 786 gehuwde mannen, dus zonder vrouwen en kinderen, telden wij er 5. Toen wij het oude dorpsopvoerhoofd ondervroegen over de enorme sterfte onder zijn volk, kregen wij 'tvolgend antwoord: drie oorzaken hebben mijn volk gedood: de alcohol, de masusia (ontucht) en de slaapziekte. De 2 eerste werden ons door de blanken gebracht, de derde door hen verspreid."

Nog altijd klinkt mij die vreeselijke aanklacht van dezen grijzen neger in de ooren, dat wij, christenen, de beschaafden, aan dit arme, weerlooze, onbeschaafde, doch zachtzinnige natuurvolk de slavernij brachten en toen deze werd afgeschaft, het den alcohol en onze zonden lieten om het te doodden.

Fransch-Deensche Sahara-expeditie.

Professor O. Olufsen, secretaris van de Deensche koninklijke vereeniging van aardrijkskunde, is benoemd tot leider van een Fransch-Deensche expeditie naar de Sahara, die tegen het einde van den aanstaanden zomer zal worden uitgezonden. Zij zal geografische, geologische en biologische onderzoekingen doen, zonder den commerciellen kant van de zaak te vergeten. Het Carlsbergfonds heeft reeds toezegging van steun gegeven; verder zijn er inschrijvingen geopend en de Deensche en Fransche wetenschappelijke vereenigingen hebben beloofd financieel te zullen helpen. Professor Olufsen heeft reeds tweemaal een reis door de Sahara gemaakt.

Kongoleesche diamant.

Men meldt uit Antwerpen aan de „N. R. Ct.": Van alleszins betrouwbare zijde is medegedeeld, dat het verkoopbureau te Antwerpen in het afgelopen jaar voor 50.000.000 frank ruwe diamanten heeft geleverd aan de Antwerpsche diamantslijperijen. Hieruit kan worden verklaard, waarom alhier de werkloosheid der diamantbewerkers van geringeren omvang is dan te Amsterdam.

De Filippijnen.

Generaal Wood, de gouverneur-generaal van de Filippijnen, heeft in een regeringsboodschap verklaard, dat er een door de Ver. Staten te garanderen obligatielening van \$ 37.000.000 noodig zou zijn om de financiën van de Filippijnen op gezonde basis te vestigen.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging: WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIËN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS
LEIDEN - HOLLAND

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

De heer Dr. J. H. Coert, Saxen Weimarlaan 6 A, Amsterdam, stelt zich beschikbaar tot het houden van een lezing met lichtbeelden en demonstratiemateriaal over: **Vulkaan-erupties**, in het bijzonder die van de Kloet.

Tyra Kleen's buitengewoon interessante **Balische kunstwerken**, welke in de Pulchri-zaal te 's-Gravenhage zooveel bewonderende belangstelling hebben getrokken, zullen dezer dagen ook tentoongesteld worden in het Museum van Land- en Volkenkunde te Rotterdam.

In de Rotterdamsche Kunstkring, 35 Witte de Withstraat houdt op **Vrijdag 3 Februari** des avonds 8 uur de heer **J. E. Jasper** een **VOORDRACHT MET LICHTBEELDEN** over:

„De **technisch artistieke ontwikkeling van de Inlandsche Kunstnijverheid in Nederlandsch-Indië.**”

Van het Informatie-Bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

W. Hent, Amsterdam, van Zesenstraat 100; A. Jaarsma, Utrecht, F. C. Dondersstraat 45bis; G. J. de Ruiter, Amsterdam, Ranonkelkade 45, allen als controleur 2de klasse bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst.

A. M. C. Hug, Bazel, p./a. Kanzlei des Niederländischen Consulates, Dufourstrasse 53; C. Krähling, Berlin-Friedenau, Illstrasse 14, beiden als Electrotechnisch Ingenieur bij den Dienst der Staatsspoor- en Tramwegen.

T. W. Hooykaas, 's-Gravenhage, 2de Sweelinckstraat 172; G. IJsselstein, 's-Gravenhage, Copernicusstraat 121; H. J. Vingerhoets, 's-Gravenhage, Marconistraat 35; H. J. Friederick, Leiden, Jan van Goyenkade 15; F. W. van Santwijk, Leiden, Oude Vest 85a; W. Huson, Leiden, Hooge Rijnwijk 98; H. van der Wal, Haarlem, Tetterodestraat 38, allen als administratief ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur.

D. van Mullingen, Rotterdam, Linker Rottekade 108b, als hulpprediker bij de Inlandsche Protestantische Gemeenten.

Mej. M. B. Schwarz, Baarn, Javalaan 4, als assistente bij het Instituut voor plantenziekten te Buitenzorg.

Mej. A. Assink, Bakkum, Provinciaal Ziekenhuis, als verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.

P. van Duijn, Scheveningen, Haringkade 19, als vliegtuigmaker bij de Nederlandsch-Indische Luchtvaartafdeeling.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 'slands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctorandi in het Nederlandsch recht of in de Nederlandsche rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctorandi in het Nederlandsch recht of in de Nederlandsche rechtswetenschap).

Leeraren in de plant- en dierkunde.

Leeraren in de Nederlandsche taal.

Leeraren in het Duitsch.

Leeraren in het Fransch.

Leeraren in de wis- en natuurkunde.

Leeraren in het teekenen (akte Me en g).

Leeraren in de Staatswetenschappen.

Leeraren in de scheikunde, allen volledig bevoegd.

Civiel- of bouwkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.

Werktuigkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.

Gepensioneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.

Leeraar met K^o bevoegdheid.

Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.

Onderwijzer met de hoofdkante en lagere akte wiskunde voor het meer uitgebreid lager onderwijs.

Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.

Gouvernementsarts bij den burgerlijken geneeskundigen

Centraal-Apotheek DE KOEDOE

Frederik Hendriklaan 166 Tel. S. 1053

ALLE RECEPTEN worden

tegen den laagst mogelijken prijs gereed gemaakt

Een keurig,
zeer gewild,
tevens praktisch

CADEAU
VOOR DAMES

IS

François Blom's
Moderne Kookkunst

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels

EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889 en de Kookkunst-Tentoonstellingen te Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage 1892 en met het Eere-Diploma op de Tentoonstelling te 's-Gravenhage 1905.

Ingenaaid f 4.25 In linnen stempolband f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel.

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN

Eigen Kofferfabriek

G. KERNER & Co.

BATAVIA DEN HAAG SOERABAIJA

Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 474 & 475

OLYMPIA THEATER

Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814

Elken Vrijdag nieuw afwisselend programma.

Doorlopende Voorstelling, aanvang 8 uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon geschieden.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

dienst of bij den dienst der pestbestrijding (voor vasten of tijdelijken dienst).

Twee directrices bij de militaire hospitalen.
Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleger 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleegster 1ste klasse voor de operatiezaal.
Landbouweeraar (landbouwkundig ingenieur).
Veearts bij den burgerlijken veeartsenkundigen dienst.
Teekenaar bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Ingenieur met praktijk op het gebied van signaalwezen.
Opzichter werkplaats voor afd. locomotiefstelplaats.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst):
Technicus voor electro-zwakstroom.
Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Adsp.-electro-technisch ambtenaar,

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederland Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de Afdeling B van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 25 Jan. tot 1 Febr. 1922.

Nieuwe Leden.

- G. N. van Leijden, Leerl. Landb.school, Deventer, Sallandstraat 58, f 2.50.
- W. E. F. Baron van Till, Leerl. Land.school, Twello, Nieuw-Emstermate, f 2.50.
- P. Loofters, Leerl. Landb.school, Deventer, Pikeursbaan 12, f 2.50.
- W. Vetter, Leerl. Landb.school, Deventer, Pikeursbaan 12, f 2.50.
- C. C. Pleyte, Leerl. Landb.school, Deventer, Brinkgreversweg 9, f 2.50.
- H. Mul, Leerl. Landb.school, Deventer, Veenweg 9, f 2.50.
- Ph. Klasing, Leerl. Landb.school, Deventer, Kl. Overstraat 34, f 2.50.
- H. Kemper, Leerl. Landb.school, Deventer, Eendrachtstraat 20, f 2.50.
- R. M. Sijogo, Leerl. Landb.school, Deventer, Polstraat 24, f 2.50.
- J. H. Brester, Beheershoutvester, Zutphen, Boompjeswal 10, f 5.
- J. Post van der Burg, Amsterdam, Van Baerlestr. 102, f 5.
- H. J. J. van Sluijs, Inspecteur Pandhuisdienst, Enschede, Villa „Ravenhorst“, f 5.
- E. A. A. van Heekeren, Oud-Kapitein N.-I. L., Rotterdam, Rochussenstraat 197a, f 5.
- J. F. Meurs, Opzichter 1ste klasse S.S., Den Haag, Stephensonstraat 47, f 5.
- J. H. Halkema, Jur. Student, Den Haag, Regentesselaan 114, f 2.50.
- J. Gerritsen, Cand. Ind. Ambt., Leiden, Zijlensingel 49, f 2.50.
- C. F. F. H. Coster, Nieuw-Loosdrecht, Noodweg, f 5.

Afschrijven.

- Mevrouw B. L. van der Veen-de la Motte, Padang (overl.).
- Mevr. Wed. v. d. Broeke-Maris, Den Haag, Helenastr. 28.
- W. F. A. Hakker, Student, Leiden, Parkstraat 61.
- J. Ph. Duijvendak, Student, Leiden, Rapenburg 4

Adresveranderingen.

- Prof. Mr. G. André de la Porte, Leiden, van: Zoeterwoudsche Singel 83 naar: Rijnsburgerweg 6B.
- C. G. Toorop, 1ste Luit. N.-I. L., van: Utrecht, Krügerstraat 37bis, naar: Den Haag, Columbusstraat 210, f 5.
- J. Passchier, Onderw., van: Noordwijk, Zeestraat 5, naar: Weltevreden, Dep. v. O. en E.
- L. Witte, van: Deventer, Gr. Overstraat 16, naar: Goes, „Havenoord“, f 5.
- J. de Booi, Oud-Hoofd-Ing. Waterstaat, van: Den Haag, Groot Hertoginnelaan 30, naar: „Grand-Hotel des Anglais“, te Mentone (Zuid-Frankrijk), f 6.
- H. van Scheijen, 1ste Off. Gouv. Marine, van: Den Helder, Kanaalweg 42, naar: Amsterdam, Plantage, Muidergracht 161huis, f 5.
- H. Heins, Onderw., Rotterdam, van: Mathenesserlaan 271B, naar: Persoonshaven 79.
- G. E. K. W. Ockerse, Controleur Opiumregie, van: Weltevreden, Hoofdbureau Opiumregie, naar: Weltevreden, Tjikini 49.
- Jhr. B. Ch. C. van Suchtelen, Controleur B.B., Den Haag, van: Dunklerstraat 47 naar: Reinkenstraat 29.
- B. G. S. Schregardus, Oud-Kap. N.-I. L., van: Den Haag, Dunklerstraat 12, naar: Oegstgeest (bij Leiden), Juliana-laan 25, f 5.
- L. J. Spuls, Den Bosch, van: Guldenyvesstraat 6 naar: St. Jacobskerkhof 9/11.
- S. van der Harst, Student, Den Haag, van: Joh. Camp-huisstraat 256 naar: Groot Hertoginnelaan 250.
- H. R. Nije, van: Amsterdam, Govert Flinkckstraat 394, naar: Missions Verwaltung, Herrnhut, Saksen.

- D. J. Spanjaard, Kap. Mil. Adm., Apeldoorn, van: Regentesselaan, pension „Oranje“, naar: Rhemenslaan 7.
- H. Williams, Arts, Geneesheer, van: Groningen, Martini-kerkhof 22a, naar: Paramaribo (Suriname), f 5.
- S. A. Geansen, Onderw., van: Yerseke naar: Weltevreden, Dep. van O. en E.
- E. F. Grooss, Gep. Majoor, Landrechter, van: Den Haag, van Imhoffstraat 43, naar: Weltevreden, Dep. van Justitie.
- J. J. van Kempe Valk, Adm. Ambt. B.B., van: Haarlem, Aelbertsz Bergstraat 11, naar: Weltevreden, Dev. B.B.
- H. J. van Brink, Den Haag, van: 2de Sweelinckstraat 61 naar: Mauritskade 39.
- Deiftsche Studentenvereniging „Onze Koloniën“, Delft, van: Nieuwe Laan 42, naar: Piet Heinstraat 58.

Contributieverhoogingen.

- J. van Hecht Muntingh Napjus, Oud-Majoor N.-I. L., Voorthuizen, van f 3 op f 6.
- D. J. Spanjaard, Kap. Mil. Adm., Apeldoorn, van Rhemenslaan, van f 2.50 op f 5.
- Mevr. Wed. L. C. van Nouhuys-Leijssius, Den Haag, Obrechtstraat 395, van f 2.50 op f 5.
- H. R. Nije, Missions Verwaltung, Herrnhut, Saksen, van f 2.50 op f 5.

Opgave van Leden der Vereniging „Oost en West“ die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische Talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
  - Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
  - J. J. F. SCHREUEL, Gepens. Assist.-Resid., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.
  - A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
  - H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
  - A. LAFEBER, Doctorandus in de Indische Letteren, Nicolaas Tulpstraat 88, Den Haag. — Beginselen van Sanskrit en Pali; van Arabisch en Perzisch; verder Vergelijkende Taalkunde der Maleisch-Polynesische talen; Oud-Javaansch, Javaansch, Madoereesch, Soendaneesch, Balineesch, Maleisch, Bataksch, Atjehsch, Boegineesch en Makassaarsch, Rotineesch, Tontemboansch.
- Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage en Secretaris afdeling Den Haag Laan van Meerdervoort 187.

Ik legateer aan de Vereniging „Oost en West“, gevestigd te 's-Gravenhage en goedgekeurd bij verschillende Koninklijke Besluiten, de Somma van

De ondergeteekende,

Naam.

Woonplaats.

Desverkiezend voege men hierbij: Vrij van alle kosten en rechten, ook van het recht van successie.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND” AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

na Amsterdam via Southampton, Genua, Port-Said naar
SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE

Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM

Eusebiusstr. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f1.50, noenmaal f0.75 en diner f1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(cautch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
- e. „Ontwaakt”. Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLIJD, door TH. A. C. COMVALIUS te Paramaribo. Prijs: f 1.50.

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Leszen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in Moderne Talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admisse examen H.B.S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag. Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

MUZIEKINSTRUMENTEN SNAREN, enz.

Inruilen en Repareeren
LANSBERG'S Muziekhandel
Schoolstraat 23 - DEN HAAG - Tel. H. 7324

N.V. Autogarage „CITO”

SCHENKWEG 7 - TEL. B. 804
'S-GRAVENHAGE

Luxe Verhuur-Auto's

Vraagt Prijscouranten

Champagne

CHARLES RIVART

Maison Fondée 1802

Rheims

Generaal-Agent Nederland en Koloniën
van de Firma LÉON RENAUDIN
Beaune (Côte d'or)

Grands Vins

Bourgogne Mousseux

Garantis Méthode Champenoise
Marque Déposée

JOS. BROUWERS

WIJNHANDELAAR

Bourgogne, Bordeaux, Port en
Sherry in ledere hoeveelheid
verkrijgbaar.

Kantoor: Noordeinde 202

DEN HAAG TEL. H. 4013

De Haagsche Broodfabriek.

„Theario”

Fabriek en Kantoor:

Bilderdijkstraat 139

LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeling

BANKETBAKKERIJ.

Eigen winkels in alle deelen der stad.

Zij staat sedert 1909 voortdurend
onder contrôle van het Station voor
Maalderij en Bakkerij te Wageningen

BATIK VERVEN

Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.

OPGERICHT 1837.

FIRMA TENZER,

Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.

KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.

Voorwerpen om te Snijden, Branden, Beschilderen, enz.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Wereldmerk IBACH.

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE

SOERABAYA

Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor

**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**

tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

J. P. C. NICOLAI & ZOON

HOF-KLEEDERMAKERS

Dr. Kuiperstraat 2 Tel. H. 3146

's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”

Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

**Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa**

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

Zeebaboe's en Jongens

beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden

v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

Verkrijgbaar bij den Boekhandel:

DE INDISCHE RIJSTAFEL.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND
DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”,

4de DRUK.

Prijs: ingenaaid. . . . . f 1.00

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Entre-Saison-

en

Vroeg-voorjaar-Artikelen.

Lingeries

Confectie

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Pianos
en vleugels
DUCANOLA
F. A. C. F. VAN DER DOES
LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
BRED-MAASTRICHT
Vraagt
catalogus

Naamlooze Venneotschap

Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: **Koninginnegracht 1°.**

(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's ... ..

Dag en Nacht geopend

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerklein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Terenstraat 5-8 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.